

91-3
L 409

LATVIEŠI

PALMU

ZEMĒ

PROF. DR. A. BRŪVERS

PROF. DR. A. BRŪVERS

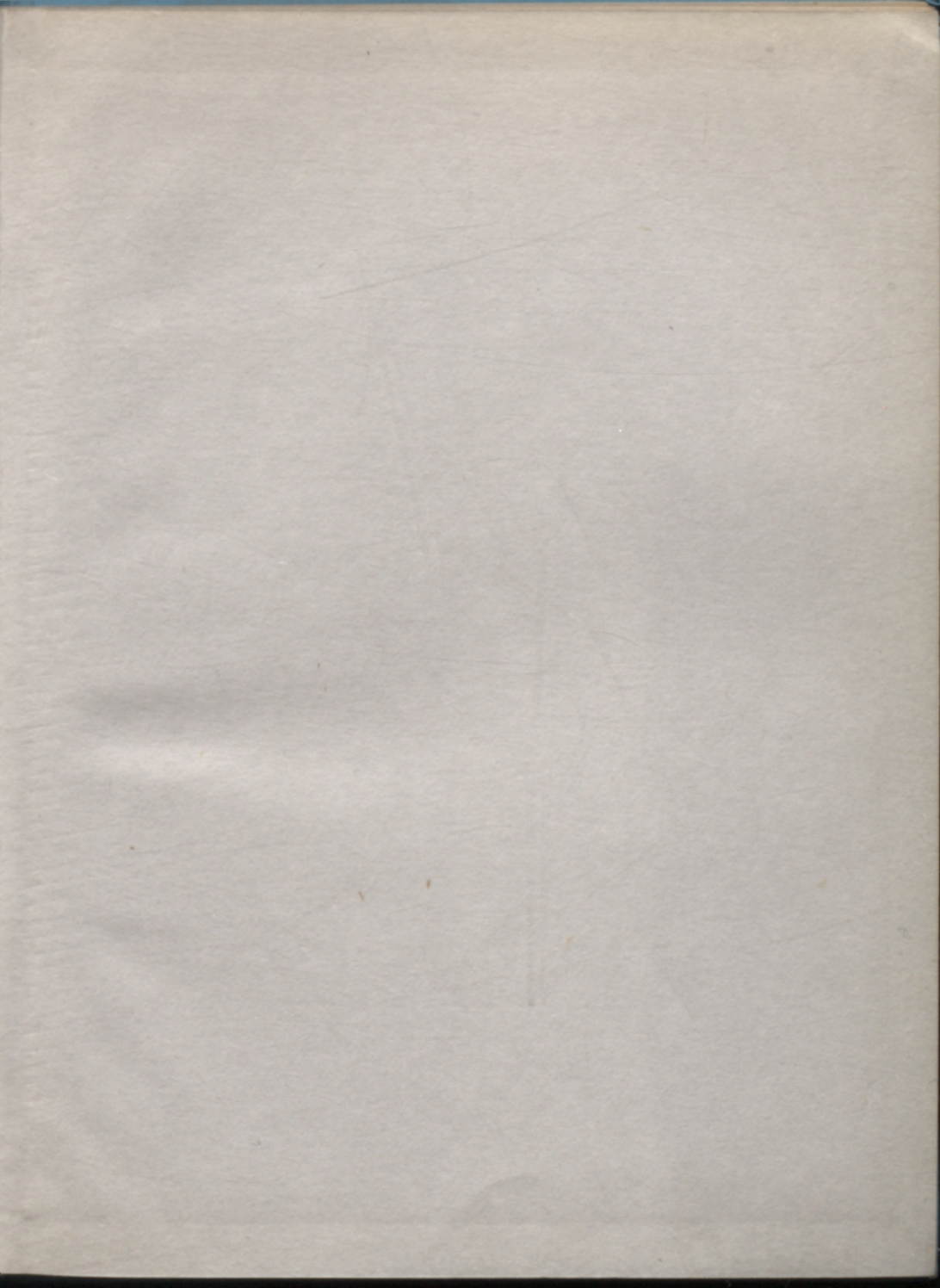
LATVIEŠI PALMU ZEMĒ

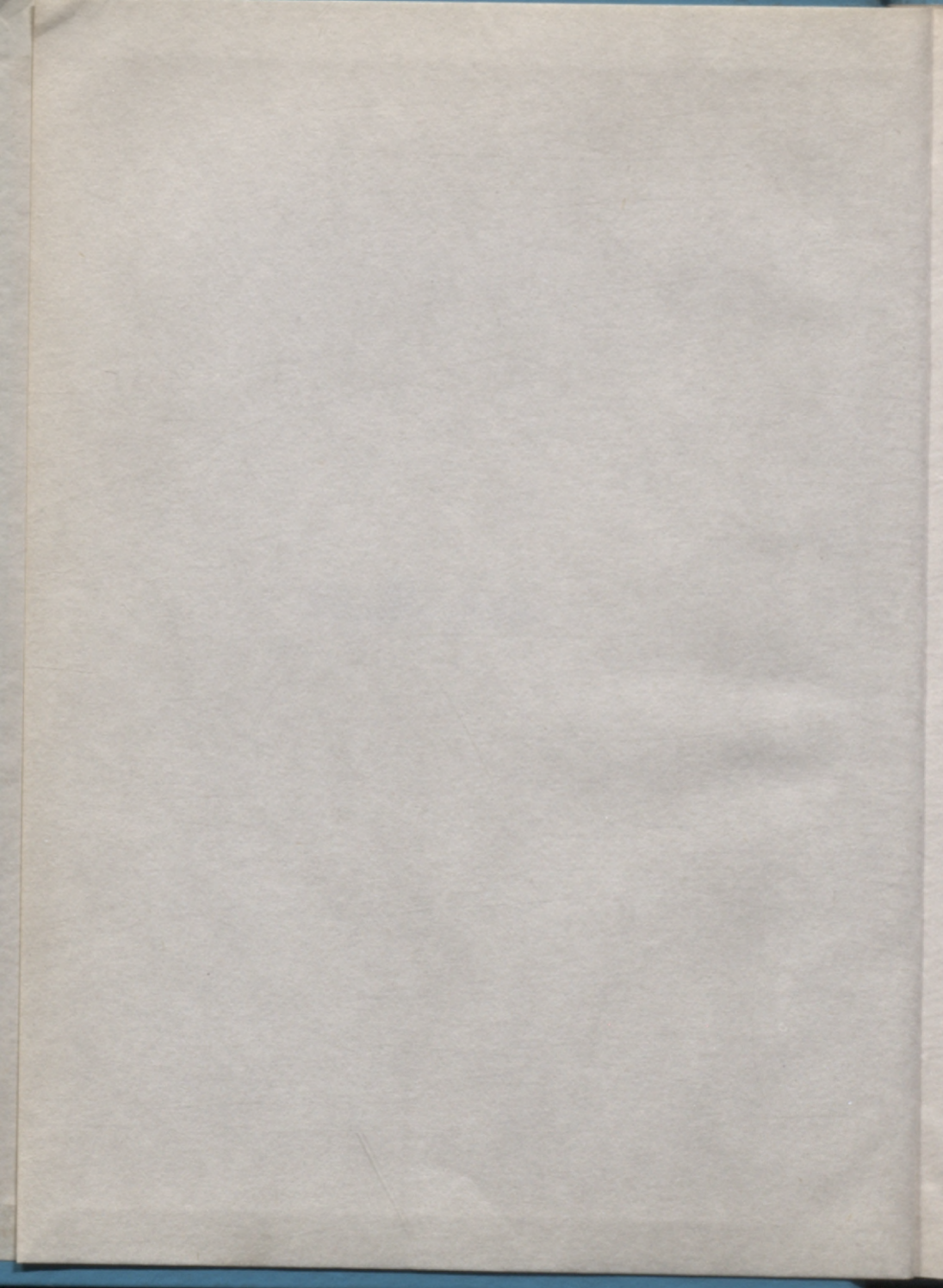
PROF. DR. A. BRÖVERS

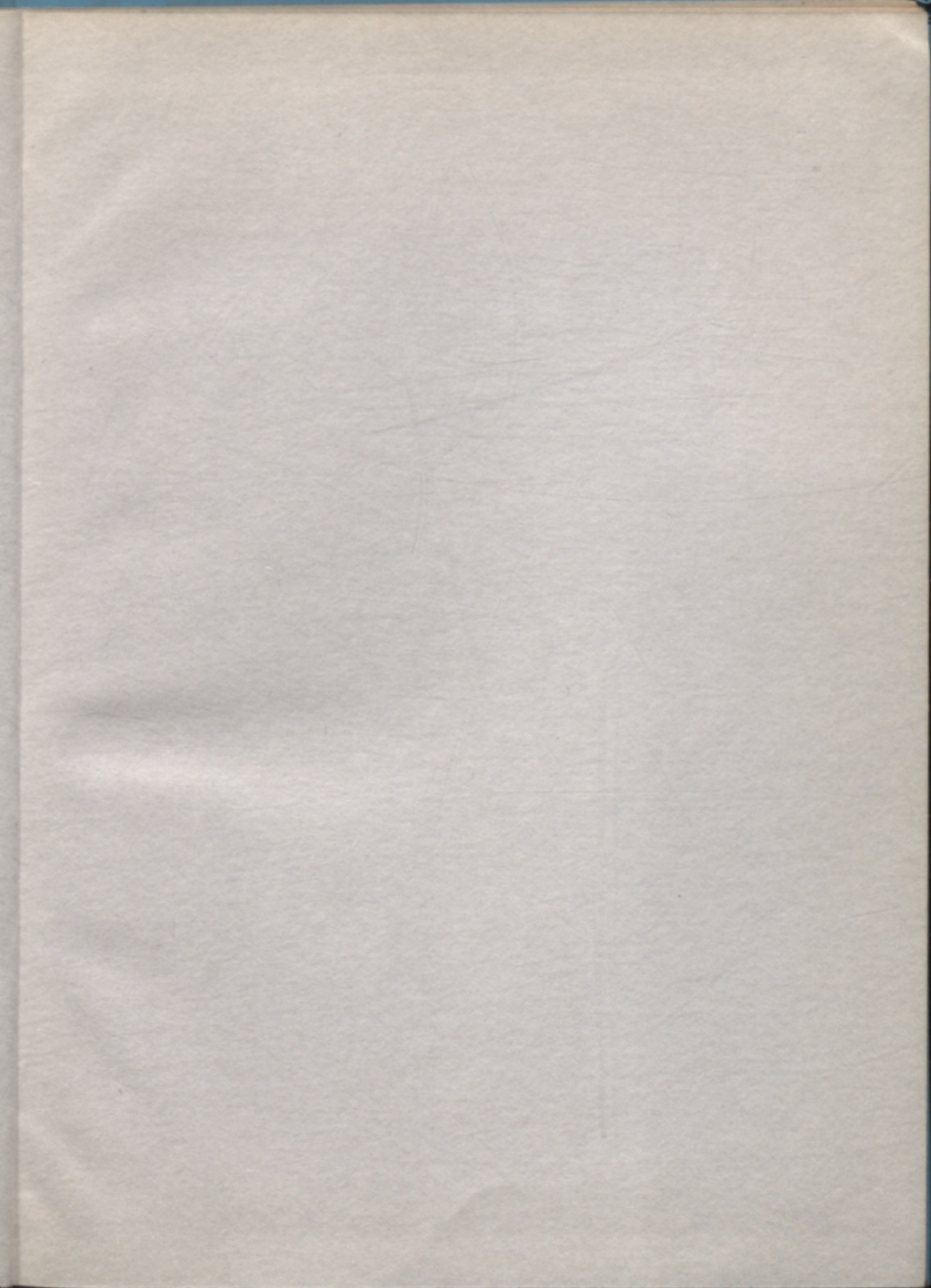

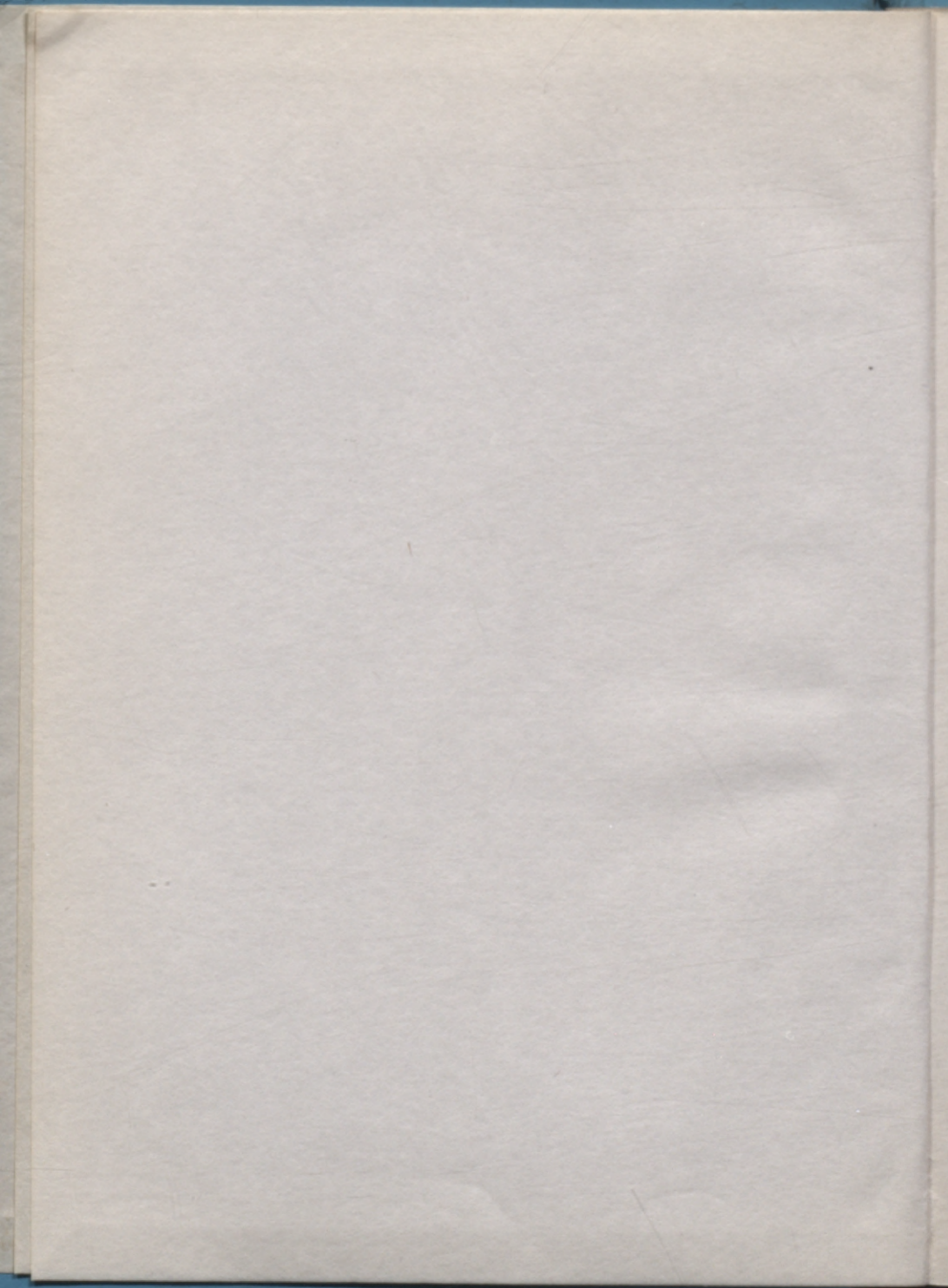
**LATVIEŠI
PALMU ZEME**

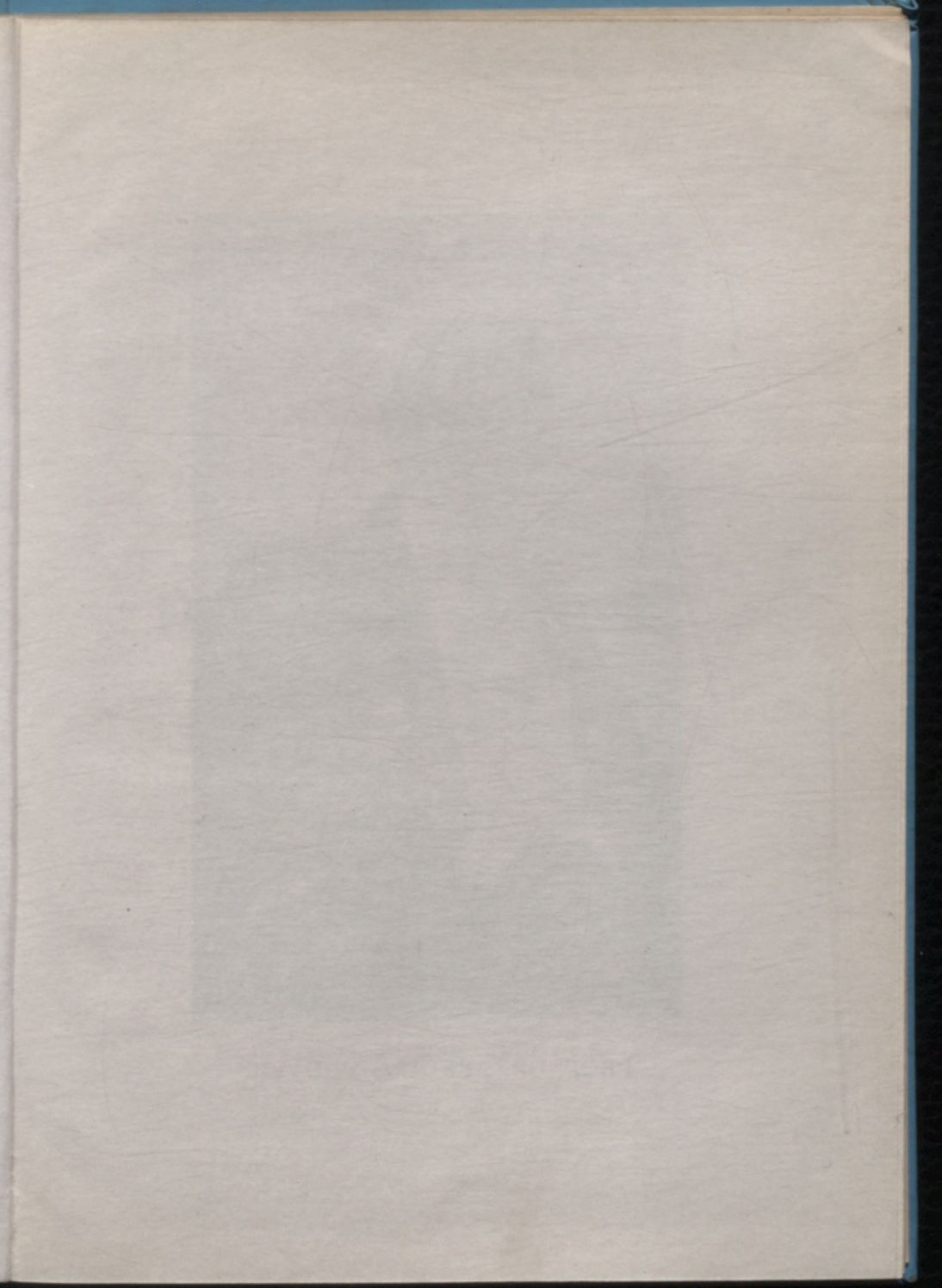
Ritvaldis Jankus

B, L

PROF. DR. ARNOLDS BRŪVERS

L $\frac{91-3}{409}$

dudēl - 2
9

PROF. DR. ARNOLDS BRÜVERS

LATVIEŠI PALMU ZEMĒ

2963

Ritvaldis Jankus

AUTORA IZDEVUMS

Riodežaneirā, Brazīlijā, 1970. gadā.

Vāku zīmējis vltņ. Arnolds Brūvers juniors
Apvāku zīmējis Jānis Lepste

LATVIJAS VALSTS
BIBLIOTĒKA

~~92—~~

~~24.765/11~~

0306118931

Grāmata iespiesta Rīgas spiestuvē
Sanpaulā, Brazīlijā

PRIEKŠVārds

Nav tā, ka mūsu skaitliski mazajā tautā latviešu mātes nebūtu izauklējušas dēlus, kas ar savu darbu, savām zināšanām un mākslu būtu palikuši tikai Latvijas kultūras lokā. Parasti mūsu zinātnieki un mākslinieki darija bagātākus tikai mūsu kaimiņus, ar kuriem bijām likteņu kopībā. Pāri okeānam pirms Otrā pasaules kara devušies tikai nedaudzi, kas savus vārdus ierakstījuši citu tautu paliekamu zinātnieku rindās. Šo nedaudzo vidū pavisam maz ir to, kas apmetušies Dienvidus puslodē.

Spilgtākais viņu vidū ir teologs un tautsaimnieks Kārlis Balodis, kas pag. g. s. beigās apmeklēja Brazīliju un gribēja šeit nodibināt „Jauno Latviju“, kā to jau bija darijuši mazākā mērā vācieši, kas Baloža izraudzītā Brazīlijas pavalstī jau bija nodibinājuši „Jauno Hamburgu“ (Novo Hamburgo) u. c. „jaunās“ pilsētas. Lielāka latviešu kolonija nodibinājās tikai divdesmito gadu sākumā Sanpaulas pavalstī — Vārpā. Ap šo pašu laiku ieceļoja arī šīs grāmatas autors profesors Arnolds Brūvers, kas savu vārdu ir paliekami ierakstījis Brazīlijas kultūras vēsturē.

Tālākās lapas pusēs mēs lasīsim profesora domas par vēl arvien problēmatisko un vēsturiski pilnīgi nenoskaidroto latviešu izceļošanu pēc Latvijas valsts nodibināšanās. Profesors Brūvers ir gribējis šinī jautājumā ar zinātnisku mieru un cilvēcisku laipnību ienest dažas jaunas domas, kas ir brīvas no polemiskas kaislības. Cik tas autoram izdevies, varēs vērtēt lasītāji paši, bet nenoliedzams ir tas, ka par šo jautājumu ir domājis vīrs, kas no latviešu vidus Dienvidus puslodē ir ieguvis izcilāko stāvokli pirms Otrā pasaules kara.

Arnolds Brūvers Latviju atstājis kā jauneklis pēc tās atbrīvošanas no svešām varām un ir gribējis Brazīlijā tikai paplašināt savu redzes loku. Bet dzīve nu reiz ir tāda, ka tā ne vienmēr ļaujas ielocīties mūsu izplānotās šēmās un profesors Brūvers savu redzes aploku zem Dienvidus krusta paplašina jau gandrīz 50 gadus, saglabādams latvisku ticīgu sirdi un ne brīdī nekavēdamies, ja var lietā likt savas zināšanas un savu sabiedrisko stāvokli, kalpojot Latvijai baltās un nebaltās dienās.

Profesora Brūvera dzīves stāsts sākas Jēkabpilī, 1898. gada 6. oktobrī. Skolas gaitas sācis vietējā tirdzniecības skolā, bet reālskolu nobeidzis Pēterpilī. Pēc Pirmā pasaules kara uzsācis medicīnas studijas Latvijas Universitātē. Latvijas atbrīvošanas cīņās pret Bermontu piedalījies kā vada komandieris Studentu bataljonā.

Brazīlijā A. Brūvers ieceļo 1922. gadā un apmetas Riodežaneirā, turpinādams studijas šīs pilsētas augstākās mācību iestādes filozofijas fakultātē, kuru beidz ar Dr. phil. grādu. Izglītību papildinot, viņš, bez tam, diplomēts: Jūrniecības augstākā institūtā (Instituto Superior do Mar) un, pie Riodežaneiras Federālās Universitātes, Augstākā Brazīlijas problēmu studiju kursā (Curso de Altos Estudos dos Problemas Brasileiros), soc. ekonomijas un soc. politikas zinātnēs un Augstākā amerikāņu studiju kursā (Curso de Altos Estudos Americanos).

Pateicoties savai vispusīgai izglītībai, jaunajam filozofijas doktoram nenākas grūti iegūt profesora vietu, kuru viņš ieņēmis vairākās augstākās mācību iestādēs, ieskaitot: Ģenerālstāba akadēmiju (Escola do Comando e Estado Maior do Exército), Militāro inženieru institūtu (Instituto Militar de Engenharia), Organiskās ķīmijas institūtu (Instituto de Oleos).

Bez tam prof. Brūvers vairākās universitātēs bijis eksaminators, starp citu arī Baías universitātes docentu tēzes disertācijā, un Indijas vēstniecības

diplomātu eksaminētājs portugāļu valodā. Tāpat darbojies kā Brazīlijas ģeogrāfijas biedrības un Nacionālā kolonizācijas institūta valdības padomnieks. Bijis arī „Revista de Parlamento“ redaktors un, kā sirsnīgs savas dzimtās zemes patriots, daudz rakstījis par Latviju Brazīlijas presē. Viņa raksti, gan angļu, gan portugāļu valodā, bez „Revista do Parlamento“ publicēti Ārlietu ministrijas izdevumā „Revista de Imigração e Colonização“ un plašajos dienas laikrakstos: „Globo“, „A Noite“, „Correio de Manhã“, „Jornal do Brasil“, „Estado de S. Paulo“ etc. Latvijas vārda popularizēšanā daudz devuši arī viņa priekšlasījumi par mūsu dzimteni, kurus viņš lasījis universitātēs un kultūras sarīkojumos.

Autors sekmīgi darbojies ne tikai žurnalistikā un rakstniecībā, bet arī dzejas resp. dziesmu laukā, jo ir sacerējis tekstu Brazīlijas jaunās galvas pilsētas „Brasília“ atklāšanas himnai; tāpat ir autors šīs himnas angļiskai versijai. Pēdējā savā laikā tikusi ierunāta skaņu platē no paša jaunās galvas pilsētas dibinātāja.

1927. gadā profesors piedalās Riodežaneirā rīkotajā 13. interparlamentu konferencē kā Latvijas delegācijas loceklis un 1959. g. tanī pašā pilsētā rīkotajā 3. starptautiskā valsts kontrolieru kongresā kā Brazīlijas delegācijas asesors. No 1954. — 1956. g. ir Izglītības ministra kabineta atašejs. Vairākkārt veicis priekšsēža pienākumus Baltijas valstu rezidentu svinīgos aktos, kā galvenos runātājus tajos pieaicinādams Rūpniecības un Izglītības ministrus.

Prof. Dr. A. Brūvers, kopš 1960. g., ir Riodežaneiras pilsētas goda pilsonis. Tāpat ir goda biedrs (Academico Honoris Causa) Brazīlijas mākslas akadēmijā un Brazīlijas ģeogrāfijas biedrības ordeņa (Ordem das Cinco Estrêlas) kanclers.

Par atzinību, kas prof. Brūveram šinī zemē parādīta, it īpaši liecina viņam piešķirtie izcilie apbalvojumi: Triju zvaigžņu ordenis virsnieka pakāpē (Ca-

valeiro Oficial da „Ordem das Três Estrêlas“), Sv. Georga ordenis goda komandiera pakāpē (Comendador de Honra da „Ordem Imp. Const. São George“), Albatroza ordeņa lielkrusts (Grã-Cruz da „Ordem da Albatroz“) un Piecu zvaigžņu ordeņa lielkrusts (Grã-Cruz da „Ordem das Cinco Estrêlas). Tāpat viņš saņēmis uzslavas un atzinības rakstus no Ģenerālštāba akadēmijas, Espirito Santo gubernatora un vairākām Brazīlijas universitātēm. Viņam un viņa darbam parādīto ievērību apliecina arī daudzie raksti par viņu, kas dažādos laikos un vietās, gan portugāļu, gan angļu un vācu valodā, ievietoti Brazīlijas preses izdevumos „A Tribuna“, „Gazeta de Sergipe“, „Estado da Bahia“, „Correio Brasileiro“, „Brasil Herald“, „Deutsches Wohenblatt“ u.c.

Ierobežoto apmēru dēļ šajās rindās daudz kas jāatstāj nepateikts. Vienu tomēr vēl gribētos teikt. Riodežaneiras goda pilsonis un Brazīlijas izcilā prezidenta maršala Dutras tuvs draugs, profesors Arnolds Brūvers, pretēji daudziem citiem, kas saņēmuši pagodinājumus, apbalvojumus un izcilu vietu sabiedrībā, nav kļuvis savrūpējs un no savējiem aizgājis, bet palicis dziļš kristietis un humānists, kas spēj draudzīgu un laipnu vārdu pateikt ikvienam darbā vai sabiedrībā satiekoties. Novēlēsim, lai šī nebūtu autora vienīgā grāmata latviešu valodā, un lai profesors vēl daudzus gadus nepagurtu vārdos un rakstos apliecināt mīlestību savai tautai un valstu brīvībai kopīgā saimē.

Sanpaulā, Brazīlijā,
1970. gada maijā.

Lic. theol. Jēkabs A. Mekšs

IEVADAM

Kādu laiku atpakaļ, Sanpaulas latv. preses kopas aicināts, nolasīju mazu referātu par mūsu tautiešiem, kas ieceļojuši Brazīlijā trijos laikmetos. Drīz pēc tam tiku skubināts no dažiem preses darbiniekiem nosūtīt minēto referātu mūsu laikrakstiem, lai tas tiktu plašāk izpausts un lai mūsu tautieši citās zemās arī tiktu informēti par latviešiem Brazīlijā.

Lielu laiku vilcinājos tādām skubinājumam paklausīt, jo 48 gadi ir pagājuši kopš nelietoju mātes valodu, izņemot dažos retos gadījumos; tā tad jūtos, ka tā man ir visai aprobežota un par daudz trūcīga, lai tajā kaut ko rakstītu un publicētu.

Tomēr, atkārtotu atgādinājumu un skubinājumu dēļ, beidzot piekritu tādām priekšlikumam un sāku pamazām to rakstu papildināt, piegriezdams sevišķu vērību otrā posma ieceļotājiem, par kuriem jau ir kaut kas rakstīts, lai gan ļoti vienpusīgi un ne visai labvēlīgā garā.

Otrā cikla ieceļotāju kolonija „Vārpa“ ir palikusi slavena; viņas vārds tiek bieži minēts, ne tikai starp mūsu tautiešiem, bet arī starp brazīliešiem.

Daži to slavē kā kādu sevišķi retu un nozīmīgu piemēru ne tikai reliģiskā laukā, bet arī sabiedriskā un saimnieciskā laukā un citās nozarēs. No daudziem tā tiek nopelta un asi nosodīta kā kāds pārdošs neprāta pasākums.

Mēģināju pieiet pie šī jautājuma objektīvi un, cik iespējams, nostādīt to koloniju vispusīgā gaismā, uzrādīdams viņas pozitīvās kā arī negatīvās puses.

Kad minētais raksts bija nobeigts, tad tas izrā-

dijas jau par garu, lai to iespiestu laikrakstos, tā tad atradu par piemērotāku to publicēt citā veidā, t. i. šinī mazā grāmatā.

Daži no „dramatis personae“ un vietu nosaukumiem tekstā nav minēti, bet viņu vārdus varēs atrast šīs grāmatas beidzamās lapas pusēs, kur lasītājam tos nebūs grūti identificēt.

Rio de Janeiro,
1970. g. aprīlī

Prof. Dr. Arnolds Brūvers

PIRMIE IECEĻOTĀJI

Esmu pavadījis šinī zemē gandrīz pussimta gadu un man ir bijis ļauts satikties ar tautiešiem, kas te ieceļojuši trijos laikmetos. Pirmie mūsu tautieši, kas iedrošinājās atstāt savu dzimteni un doties tālās aizjūras robežās, ieraudzīja šo saulaino zemi pagājušā gadu simteņa beigās. Tie nāca, ar maziem izņēmumiem, no laukiem kā mazi zemturi, kuri te brīvi un netraucēti turpināja savu iemīloto lauksaimniecību, ar cietu un atjaunotu gribu piemērodamies pie jauniem un neparastiem apstākļiem, kas prasīja pašaieliedzīgu nodošanos sūram darbam. Tie ir, tā saucamie, pirmie ieceļotāji, jeb vecie ieбраucēji, kuru skaits ātri dilst, jo šodien viņu starp mums gandrīz vairs nav. Daži no tiem, pirms atbraukšanas uz šejieni, jau bija nodibinājuši kolonijas Novgorodas tuvumā, un vēl citi bija iekārtojuši jaunas saimniecības tālajā Sibīrijā. Tas bija kādus astoņdesmit gadus atpakaļ, kad mūsu dzimtene vēl bija vienkārša province cittautiešu rīcībā. Mūsu tēviem toreiz vēl nebija plašākas iespējamības smelties zinības augstākās izglītības iestādēs. Tie tomēr nebija lasīt nepratēji, jo analfabetisms, kas attiecas uz lasītprasānu, bija mūsu tēvijā izskausts pagājušā gadu simteņa beigās.

Šie ieбраucēji bija pārliecināti, ka citās zemēs tiem būs iespējams būt neatkarīgiem saimnieciskā ziņā un justies brīviem brīvā pasaulē. Ar lielu sparū un dedzību tie ķērās pie sūra darba, ar sviedriem vaigā pienācīgi un intensīvi apstrādādami savu jauniegūto zemes īpašumu.

Lai gan tiem bija, parasti, tikai elementāras skolas izglītība, tā tad ierobežotas zināšanas, tad tomēr

tiem bija liela pieredze un dzīves gudrība, kas viņiem bija kā pamats jaunos dzīves apstākļos.

Par viņu rosību, izturību un panākumiem liecina vēl tagad pastāvošas tipiskas lauku mājas ar priekšzīmīgi iekārtotām saimniecībām. Viņi te sasniedza vidēju dzīves standartu un jutās apmierināti ar saviem sasniegumiem materiālā ziņā. Viņi neaizmirsa arī savu brīvo laiku ziedot sabiedriskam darbam ar dziļu reliģisku nokrāsu, kura centrs bija pašu celtie lūgšanas nami. Šajos sapulces namos jeb sapulcēs tie visā vienkāršībā un sirsnīgā draudzībā neiztrūkstoši sanāca kopā, vismaz katru svētdienu, no tuvienes un tālienes un dziļā nopietnībā un godbijībā noklausījās svētrunā un jauktā četrbalsīgā kora dziedāšanā, kas veldzēja viņu dažreiz nopiesto garu ar cerību un estētisku baudu. Arī savu valodu tie neaizmirsa, jo viņu mājās un sabiedrībā tie lietoja tikai mātes valodu, un viņu bērni apmeklēja ne tikai svētdienas skolu, bet arī nedēļas skolu, kurās tie ieguva garīga un laicīga satura pamatus savā valodā.

Man ir bijuši gadījumi sastapties ar šeit dzimušiem jauniešiem, kam šīs zemes valoda bija pilnīgi sveša. Kādu laiku šiem pirmiem iecelotājiem bija savs mēnešraksts, kas starp viņiem bija ļoti iecienīts un tika lasīts, izlasīts un pārlasīts ar lielu kāri un prieku.

OTRIE IECEĻOTĀJI

Tad nāk otrs ieceļotāju posms. Negaidīti un pārsteidzoši no mūsu dzimtenes sāka plūst lielos apmēros jauni ieceļotāji, kas devās tālu iekšzemē, kur iepriekšējie ieceļotāji vēl nekad nebija bijuši.

Šie jaunie ieceļotāji nāca no visādām, ja ne visām sabiedriskām šķirām. Tur bija lauksaimnieki un pilsētnieki, tirgoņi un amatnieki, biroja darbinieki, valsts ierēdņi, vidus skolas audzēkņi un studenti. Šie ieceļotāji nenāca te meklēt ekonomisku jeb finansiālu labklājību, tā viņus nevaldzināja. Tie nenāca arī aiz politiskiem iemesliem, jo viņi savā tēvijā netika vajāti, nedz spīdzināti — tie tur tika uzskatīti kā priekšzīmīgi pilsoņi un kā tādi cienīti. Viņi tomēr nejutās droši savā dzimtenē un, itkā paredzēdami otro pasaules karu, tie steidzīgi organizējās un devās ceļā uz šo palmu zemi. Tiem bija viens prāts un viens mērķis. Tie nāca ar dziļu reliģisku sajūsmu. Viņu atsevišķas idejas saplūda vienā nelokāmā ideoloģijā, kas no viņiem tika uzskatīta kā vispareizākā un vislabākā, un šī zeme tika uzlūkota kā vispiemērotākā priekš ideālas sabiedrības dibināšanas.

Tie turējās cieši viens pie otra. Tie bija saistīti vienā pārliecībā, vienā cerībā un draudzībā. Viņu nodomu neviens nevarēja salauzt. Pat mūsu jaundibinātā valsts nepalika vienaldzīga pār tādu ļaužu masu pārceļšanos un pielika visas pūles, lai viņus pārliecinātu neizceļot, jeb vismaz ierobežot šo krietno pilsoņu zaudēšanu. Bet ne valdības, nedz preses argumenti tos nevarēja iespaidot. Tie, iegrimuši citiem nesaprotamā misticismā, pārvarēja visas izceļošanas grūtības un šķēršļus un, būdami šinī zemē,

tie nesavtīgi nodevās neparasti grūtam darbam ar stipru un neatlaidīgu apņemšanos sasniegt savu sprausto mērķi. Pateicoties viņu krama cietai gribai un izturībai, tiem izdevās izlauzt ceļu un pārvērst tālo, izolēto mūža mežu par plaukstošu koloniju ar ceļiem, tiltiem, skolām, lūgšanas namiem, veikaliem un rūpniecības uzņēmumiem. Šī kolonija sasniedza savu uzplaukšanas kulmināciju dažus desmit gadus atpakaļ, kad pat šejienes valdība un visādu nozaru tehniķi par to interesējās un jūsmoja. Šis īpatnējās kolonijas vārds ir redzams pat ģeografijas kartēs, kas ir pirmais termins no mūsu mātes valodas pārņemts šīs zemes vārdu krājumā.

Lai labāk saprastu šīs jaunās kolonijas dibinātājus, viņu nostāju un izceļošanas motīvus, tad ir jāatgriežas pie dažiem vēsturiskiem faktiem, kas varētu dot apmierinošu izskaidrojumu.

OTRA CIKLA IECEĻOTĀJU RELIGISKIE UZSKATI

Šie otrā cikla ieceļotāji nebija parastā tipa ļaudis. Tie bija dziļdomīgi cilvēki, kuri bija sasnieguši augstu morālisku līmeni un kuru ceļš ticās uz garīgu pilnību. Viņu skatiens bija vērsts uz «Ecce Homo» kā ideālu paraugu, kuram tie nemitīgi centās sekot un tuvoties ar savu iekšējo nostāju un ārējo dzīves veidu. Viņi bija vienas mazas konfesijas locekļi, kuru skaits toreiz mūsu dzimtenē sniedzās līdz desmit tūkstošiem. Šīs konfesijas vēsture mūsu dzimtenē nav liela. Nesen tā pārkāpa pirmo simtgadu sliekšni. Viņas doktrīna, režīms un kults nāca no Vācijas, kas tos, savukārt, bija ievedusi no Šveices XVI g. s. Viņas teoloģija bija vairāk armīnianisma pusē, kas nepiekrīta absolūtai predestinācijai. Tā ir viena no visdemokrātiskākām reliģiskām organizācijām, kuras locekļi pielika visas pūles un spēkus, lai jo plašāki izpaustu savus reliģiskos uzskatus un pārliecību visiem tiem, kas viņus vēlējās uzklaust, jo prozelītisms bija viens no viņu raksturīgākajiem un tiešiem mērķiem.

Līdz 1920. g. tiem nebija nekādas domstarpības, kas viņus varētu šķelt vai grozīt viņu pamatprincipus. Viņi bija vienas stipras konfesijas sastāvdaļa. Tie uzskatīja lielās denominācijas nepilnīgas un mēģināja atrauties no viņu sabiedrības un ignorēt viņu kairinošos laika kavēkļus un izpriecas, kā jaunas vieglprātības parādības, kas neizbēgami beidzas ar vilšanos un tukšuma sajūtu.

JAUNA IDEOLOĢIJA

Šī konfesija sāka zaudēt vienprātību drīz pēc pirmā pasaules kara. Viņu starpā bija radusies viena jauna ideoloģija, kas kā stiprs raugs, sāka spēcīgi iedarboties viņu vidū un drīzā laikā pārņēma visus minētās konfesijas kvadrantus.

Šīs ietekmes piekritēji vairojās tik strauji, ka satrīcināja viņu pamatuzskatus un draudēja grozīt visu viņu agrāko nostāju.

Tie vairs neapmierinājās ar konvencionālo reliģisko literatūru, kas viņiem bija vienmēr pie rokas, ieskaitot Miltonu (John Milton) Banjenu (John Bunyan) un Sperdženu (Charles Haddon Spurgeon). Šie divi pēdējie bija viņu konfesijas vēsturiskie pīlāri un kā tādi, sevišķi iecienīti un augsti vērtēti. Bet tas viss viņiem bija par maz. Tie meklēja un atrada papildinājumu savām pārliecībām sevišķās „seansēs“, jeb izolētās grupās, kur tuvā draudzībā tie dzirdēja tiešus norādījumus un mājienus viņu tālākā garīgā un praktiskā dzīvē. Tāda orientācija viņiem nāca caur dažiem viņu konfesijas locekļiem, kas bija ieguvuši īpašas gara dāvanas runāt un tulkot svešās valodās.

Viens no tādiem mājienu bija atstāt dzimteni visdrīzākā laikā, lai izbēgtu no draudošā ateisma iespaida, ko viņi apzīmēja par „Sarkano Pūķi“ un kas jau bija gatavs drīzumā ielauzties mūsu dzimtenē un citās kaimiņu zemēs, lai uzspiestu savu patvaļīgo varu.

Tā bija viena aizgrābtība, ko viņi sauca par „varsarsvētku kustību“ jeb „atmodu“.

Viena piektā daļa no minētās denominācijas apkampa šo jauno ideoloģiju ar lielu sajūsmu. Tie, kas

viņiem nepiekrita, tika uzskatīti kā aizmiguši, kamēr paši sevi sauca par „atmodniekiem“. Indijā tos sauktu par budistiem, jo „buddha“ sanskrita valodā nozīmē atmodies jeb apgaismots.

Šo „atmodnieku“ domas un jūtas bija negrozāmi koncentrētas uz „chiliasmu“ jeb tūkstošgadu miera valsti, kam, saskaņā ar apokalipsi un viņu iedvesto konfesijas locekļu pravietojumiem, vajadzētu sākties taisni šīnī tropiskā zemē.

Viņu galvenais vadonis bija apdāvināts garīdznieks un dzejnieks, ar noteiktu, stingru raksturu, kas atgādināja dažā ziņā Kromvelu (Oliver Cromwell). Viņa svētrunas bija pārlicecinošas un viņa daiļrunība plaši pazīstama. Rakstura un nostājas ziņā viņu varētu salīdzināt arī ar vācu XIV g. s. mistiķi Tanleru — „Dr. Illuminatus“. Viņš kā vadonis bija cienīts ne tikai savā zemē, bet arī ārzmēs. Viena no Z. Amerikas universitātēm viņam bija piešķīrusi „Doctor Honoris Causa“ titulu.

POLEMIKA TEOLOĢIJAS LAUKĀ

Starp „atmodniekiem“ un aizmigušiem sacēlās liela domstarpība, un viņu vadoni uzturēja nepārtrauktu polemiku teoloģijas laukā.

Šī „atmoda“ bija mūsu dzimtenē kautkas jauns, pilnīgi neredzēts un nedzirdēts.

Tāda parādība tomēr nebija sveša mūsu teologiem un citiem, kas bija iedziļinājušies baznīcas vēsturē. Ipaši šo „aizmigušo“ jeb konservatīvo redzamākam vadonim, kas arī bija izcilus garīdznieks, rakstnieks un „Doctor Honoris Causa“, bija labi zināms, ka citās zemēs un citos laikos līdzīgas kustības ir notikušas. Šis vadonis nevarēja vienaldzīgi noskatīties, ka tik liels pulks no viņa konfesijas gatavojās atstāt dzimteni taisni tad, kad šī konfesija sāka uzplaukt un noorganizēties ar jauniem lūgšanas namiem, atjaunotu presi un nesen nodibinātu teoloģisku semināru.

Lai atturētu šos „atmodniekus“ no izceļošanas minētais vadonis izlietoja visas savas spējas un zināšanas racionālas teoloģijas laukā, uzrādīdams vairākus vēsturiskus faktus kā nepiedodamu kļūdu piemērus, kur līdzīgas kustības beidzās ar bēdīgām sekām un rūgtu nožēlošanu. Gluži pieņemams, ka šie piemēri sākās ar II g. s., kad Montanus pilsēta Pepuza Maz-Āzijā bija uzskatīta kā Jaunā Jeruzaleme jeb chiliasma centrs.

Kā brīdinājums varēja tikt minēta Zwickau kustība ar viņas vadoniem Minzeru (Thomas Münzer), Stibneru (Mark Thomas Stübner) un šīs kustības turpinātājiem, Minsteres teokrātiem, Matiesenu (Johann Mathiesen) no Haarlema un Bokholdu (Johann Bockholdt) no Leidenes XII g. s. Droši vien bija

minēti arī Džozefs Smits (Joseph Smith) un viņa mācības turpinātājs Brigams Jangs (Brigham Young), kas satricināja Z. Amērikas Valstu sabiedrību pagājušā gadsimta simtenī.

Kad šie argumenti nelīdzēja, lai pārliecinātu šos «atmodniekus», tad, bez kavēšanās, tika pielietotas citas metodes. Viena no tādām metodēm bija baļu iedvesums. Lai to panāktu, tad šī zeme tika izcelta visdrūmākās krāsās. Tā tika galīgi nomelnota un nosodīta. Tie, kas nostādīja šo zemi tādā nelabvēlīgā gaismā, paši par to maz ko zināja. Viņi tomēr nekauntrējās pievest piemērus no tropiskām zemēm vissliktākajos apgabalos, kur vēl civilizācija nebija paspējusi ieviesties, kur nepanesams klimats, epidēmijas, endēmiskas slimības un indīgi rūpuļi draudē ar nāves sodu katru cilvēku, kas iedrošinājās pārkāpt viņu robežas. Viņi salīdzināja visu šo zemi ar Indijas džungļiem, kur tikai „raja tripudians” vien samazina Indijas iedzīvotāju skaitu, katru gadu, par apm. 5000 dzīvībām.

Netika aizmirsti arī brīdinājumi, atsaucoties uz novecojušām enciklopēdijām, kur tropiskas zemes bija aprakstītas kā nāves salas, no kurām atgriezties dzīvam un veselam bija gandrīz neiespējams. Beidzot izrādījās ka arī šī pieeja nelīdzēja. Tāpēc sarunas starp pretējo uzskatu galveniem vadoņiem dažreiz izvērtās triviālos dialogos.

Kad konservatīvo vadonis aizrādīja, ka pēc viņa uzskatiem tā saucamie „pravietojumi” augšā minētās „seancēs” nes apšaubāmu sibilīnu raksturu, kas runā pretī visai loģikai un veselam prātam un kam viņš nekādā ziņā nevar piekrist, tad atmodnieku vadonis mierīgi paskaidroja, ka tādas parādības ir izņēmuma gadījumi un tāpēc jāuzskata kā nederīgi sārņi. Uz ko viņa oponents atbildēja, ka Sv. Garā sārņi neesot un ar to beidzās viņu dialogs.

VALDĪBA PRET ATMODNIEKU IZCEĻOŠANU

Šie atmodnieki ar saviem uzbudinātiem prātiem, kas tik drudžaini steidzās atstāt savu dzimteni, satrauca ne tikai paliekošās četras piektdaļas no viņu denominācijas locekļiem, bet arī pašu valdību, kurā radās zināms samulsums. Šinī samulsumā valdība bija gandrīz gatava liegt šiem pilsoņiem izbraukšanas atļauju, nemaz nerēķinoties ar valsts konstitūciju, kas tādu rīcību aizliedz.

ATMODNIEKU MORĀLISKAIS LĪMENIS

Lielo konfesiju locekļi uzskatīja šos mistiņus kā „saldā vīna pilnus” un nepiegrieza tiem lielu vērību, bet bija arī tādi, kas novēroja viņus aukstasinīgi un objektīvi, kā sevišķi apzinīgus un gudrus cilvēkus, kuri, pēc viņu ieskatiem, zināja vairāk nekā citi.

Šie atmodnieki bija sevišķi sirsnīgi un smalkjūtīgi pilsoņi. Viņu savstarpējās attiecības bija svaidītas ar labsirdības pārplūdumu, kur nereti „Jūs” vietā tie lietoja draudzīgo „tu”, tāpat kā to dara kvekeri vēl līdz šai dienai.

Viņi nebija māņticīgi, nedz pārspilēti mistiņi, kas ietu līdz fanatismam. Viņu morālais līmenis stāvēja daudz augstāk par vidējo.

Tos varētu salīdzināt, zināmā mērā, ar X—XIV g. s. „cathari” (tīri, nevainojami) jeb „perfecti” (pilnīgi), kas bija saņēmuši apsolīto „consolamentum” (gara kristību), kamēr viņu konfesijas „aizmigušie” būtu vienkārši „credentes” jeb ticīgie.

EXODUS

Pēc lielām grūtībām un ilgas gaidīšanas, valdība beidzot viņiem piešķīra atļauju izceļot, un 1921. g. tie sāka atstāt dzinīteni.

Ja šo mūsu tautiešu „exodus” jeb aiziešana bija drāmatiska, tā tomēr sākumā nebija traģiska, jo neviens viņus nevajāja un neviens karaspēks tiem nedzinās pakal, lai tos piespiestu atgriezties, kā tas notika senos laikos.

Tagad tie bija ceļā uz apsollīto zemi. Tie tagad varēja viegli uzelpot un pārdomāt par pārvarētām grūtībām.

Ja uz kuģa tiem nebija sevišķu ērtību, tie tomēr varēja priecāties, ka viņi brauca nesalīdzināmi ērtāk uz 10.000 t. liela tvaikoka, kas sasniedza šīs zemes krastus pāris nedēļās, nekā anglikāņu disidentu, trīssimts gadus atpakaļ, ar mazo 180 t. burinieku — Mayflower, kas, pēc lielām grūtībām, sasniedza savu gala mērķi tikai pēc trijiem gariem mēnešiem.

Kad šie mūsu tautieši beidzot sasniedza šo apsollīto zemi, viņu sirdis bija pacīlātas un pateicības pilnas. Lielā cerībā, bez kavēšanās, tie devās uz iekšzemi savu vadoņu pavadībā, kuri jau bija ieradušies šinī zemē agrāk un varēja šos jauniebraucējus orientēt uz jaundibināto koloniju.

Pēc 18 stundu nogurdinoša brauciena vilcienā, tie sasniedza mazu staciju, kas bija viņu dzelzceļa beidzamā pietātnē. Kad viņi atstāja vilcienu, viņu sejas un drēbes bija pārklātas ar tumši sarkaniem putekļiem, kas bija viņu ceļojumā pirmais nepatīkamais pārsteigums.

VIA CRUCIS

Šī dzelzceļa stacija bija arī viņu pēdējais transporta punkts uz civilizācijas robežas. Tagad viņiem bija jādodās tālāk, bet šoreiz kājām. Tiem bija jāiet caur mūža mežu bez ceļiem, bez tiltiem, bez nekādiem transporta līdzekļiem. Tomēr šie drošsirdīgie tautieši nebaidījās no tropiskiem džungļiem. Viņu pārliecība saskanēja ar Suvorova apgalvojumu: „Kur briedis var iet, tur arī cilvēks var, un kur cilvēks var iet, tur arī armija var.“ Pat visbiezākos mūža mežos var atrast zvēru iemītas tecīņas. Bet te nu sākās viņu garais „via crucis“, te sākās viņu odiseja.

Zem karstas tropiskas saules tie mēroja neparasto ceļu ar apbrīnojamu pacietību. Tie soļoja uz priekšu bez kurnēšanas, cerībā, ka drīzumā tie sasnies iecerēto Kanaanu, kur tiem būs pilnība un salda atdusa.

Ja viņu beidzamais dzelzceļa brauciens bija nogurdinošs, tad šis mūža meža gājiens bija neizsakāmi nopiedošs. Īpaši tēviem un mātēm, kam bez parastām nastām bija jānes arī savi mazie bērni, kas vēl paši nespēja soļot, tāds ceļojums bija ārkārtīgi novārdzinošs. Ja vilcienā minētie tumši sarkanie putekļi viņiem sagatavoja nepatīkamu pārsteigumu, tad šis mūža meža gājiens dažiem bija kļūmīgs un sāpju pilns. Nepazīdami šis zemes klimatu, daži no minētiem tēviem nebija pietiekoši aizsargājuši savus maziņos no karstās dienvīdus svelmes un, lai arī tie tika rūpīgi tēva rokās nesti un mierināti, tāds pārmērīgs karstums tiem bija liktenīgs, jo viņu dzīvības liesma izdzisa taisni tad, kad viņu vecāki sasniedza savu gala mērķi. Šādi vecāku sāpīgi pārdzīvojumi atgādina Goethes dzejoļa „Der Erlkönig“ traģisko epilogu.

SAGRAUTAS SAPŅU PILIS

Pēc trīsdesmit viena kilometra gara ceļa tie beidzot ieraudzīja savu apsolīto zemi. Daži no šiem ceļniekiem bija lielā nesaprašanā un nezināja ko runāt un ko darīt. Tiem bija rūgta sajūta, jo šinī „Kanaanā“ tie neatrada kuplus vīna dārzus, nedz auglīgus laukus. Tie tur neredzēja pļavas, ganības, nedz ganāmpulkus. Tur netecēja ne piens nedz arī medus. Tur nebija nekādas pamatstruktūras, kas varētu tikt uzskatītas kā pamats kolonijas dibināšanai un viņas attīstībai. Viņu izredzētā zeme nebija nekas cits, kā dziļš tropisks mūža mežs.

Tur bija arī tādi, kas, redzot šo nospiedošu ainavu, jutās galīgi vīlušies savās cerībās un nekādā ziņā nevarēja samierināties ar tik gluži negaidītiem un un nepieņemamiem apstākļiem. Īpaši jaunekļi un jaunavas, kas bija auguši mūsu pārtikušo „pelēko baronu“ ģimenēs, kas bija sapņojuši par sejšminošām šīs siltās zemes idilēm un bukolisku poēziju, kas atgādinātu grieķu glezno Arkadiju jeb mūsu Kurzemes un Vidzemes Šveici, Jūrmalu un skaidrosto Latgali, rūgti nožēloja savu pārsteigšanos, redzot, ka viņu dārgās sapņu pilis tiek sagrautas un pārvērstas par bezveidīgām un nevērtīgām drupām. Tiem bija smaga sirds. Tos māca jaunas nojautas. Jau pirmā dienā daži no viņiem radās doma atstāt šo mūža mežu, kamēr vēl bija laiks, spēks un līdzekļi, jo viņi paredzēja, ka visā drīzumā tur valdīs trūkums ar traģiskām sekām un, tiešām, uz to viņiem nebija ilgi jāgaida.

ĀTRI AUGOŠĀ NEKROPOLE

Neparasts klimats, trūcīgs uzturs un primitīva pajumte, tie bija galvenie faktori, kas prasīja no šiem kolonistiem lielas un smagas nodevas.

Viņi savā apņēmībā jeb gara labprātībā stāvēja stipri un nelokami, bet bija aizmirsuši, ka viņu redzamais cilvēks ir vājš un tā izturība ir aprobežota. Viņi bija savā aizgrābtībā aizmirsuši „Cezaru” un viņam nodarījuši lielu netaisnību, atņemdami viņam likumīgi pienākošo daļu, lai to nodotu Dievam. Ne Dievs savā taisnībā varēja tādu netaisnu mantu pieņemt, nedz „Cezars” varēja ar to samierināties.

Neskatoties uz „Cezara” asu protestu šie atmodnieki viņam nepiegrīza vērību un turpināja paš-aizliedzīgu askētismam līdzīgu dzīvi. Bet tad, kad sāka izsīkt viņu sakrātās fiziskās enerģijas un viņu ķermeņi sāka zaudēt izturību, kad viņu mazgadīgie un vecgadīgie sāka atvadīties no šīs pasaules, kad blakus šīs kolonijas centram jeb metropolei radās ātri augošā nekropole, kad viņiem draudēja bads un posts, tad beidzot viņi saprata savu lielo kļūdu un bez kavēšanās, mēģināja to izlabot.

PIRMAIS LŪZUMS

Atstāt šo koloniju nebija viegla lieta. Tur nebija dzelzs aizkara, nedz kauna mūra, kurus viņi nevarētu pārvarēt. Viņu aizkars bija liels tālums un viņu mūris — biezs mūža mežs.

Tomēr, pašā sākumā, jau vienai mazai grupai no minētiem jauniešiem izdevās atstāt šo dzimstošo koloniju un pievienoties pirmā cikla iecelotājiem, kas dzīvoja tuvu pie civilizācijas centriem ar visām ērtībām un pilnīgi normālos apstākļos. Viņiem sekoja daži tirgoņi, amatnieki un lauksaimnieki. Tie, kas pastāvēja pie savas pārliecības negrozīti un palika šinī jaundibinātā kolonijā, noskatījās uz šiem aizgājējiem gandrīz kā uz nodevējiem, kuri bija padevušies savam prātam un krituši ļauna gara iespaidā.

NEPIEDODAMAS KĻŪDAS

Pirmā cikla ieceļotāji nevarēja šos jaunos iebraucējus saprast, kaut gan labi saprata viņu nodarītas kļūdas.

Viena no tādām nepiedodamām kļūdām, pēc viņu ieskatiem, bija šīs jaunās kolonijas nepareizi pamati. Vispirms, tā bija dibināta neparasti tālu no kāda civilizācijas centra, kas aizkavēja, lielā mērā, šīs kolonijas attīstību. Bez tam, šīs kolonijas zeme nebija no labākām, varbūt pat viena no sliktākām, kas attiecās uz zemkopību. Tad vēl šai kolonijai bija jācinās gadiem ilgi, lai viņas zeme tiktu tiesiski atzīta kā legāli iegūts īpašums, jo pārdevēja tiesības uz šo zemi, kā legālu īpašnieku, tika nopietni apstrīdētas.

Bez tam, viņu vadoņi bija pielaiduši lielu kļūdu loģikā un, lai gan tie sasniedza savu ceļa mērķi, tiem būtu bijis tāds pats traģisks gals kā drosmīgā Korsikana armijai pagājušā gadu simteņa sākumā, ja tiem būtu bijis jācinās, pilnīgi nepielāgotiem, nepietiekoši sagatavotiem un trūcīgi apgādātiem, ne pret šīs zemes karstumu, bet pret bargu Ziemeļeiropas ziemas saltumu un sniegputeņiem.

Minētās armijas vadonis arī sasniedza savu mērķi, bet tāds sasniegums viņam bija liktenīgs, jo, neskatoties uz viņa labi izstrādāto stratēģiju un taktiku, viņš nebija ievērojis loģikas likumus, un tāda kļūda bija pietiekoša, lai viņa lielā un stiprā armija tiktu sagrauta un iznīcināta.

Lai gan mūsu tautieši bija miermīlīga armija, apgādāta ar gara bruņām un ieročiem, kas cerēja iekarot savu tuvāko sirdis un nest laimi cilvēcei, tomēr viņiem bija jācieš par savu neapdomību un jāsamierinājas ar tāda pārkāpuma konsekvencēm.

NEPAREIZS SPRIEDUMS

No sākuma šie kolonisti uzskatīja pirmā cikla ieceļotājus kā formālistus un aizinīgušus un skatījās uz viņiem ar neuzticību un aizdomību. Bet kad sākas augšā minētās grūtības, tad drīzā laikā viss tas mainījās.

Lai gan viņu apdāvinātie locekļi turpināja uzturēt agrāko pārliecību, tas tomēr neaizkavēja šo divu ciklu ieceļotāju sadraudzību, tā kā nepagāja ilgs laiks, kad satiksme starp viņiem tika nodibināta gandrīz regulāra un nepārtraukta.

Daži no veciem iebraucējiem, pavisai novērodamī šos atmodniekus nemaz nebīnījās par viņu „seancēm“ un pravietojumiem, jo tie tos noturēja par Allan Kardeka piekritējiem, kura doktrīna — trešā atklāšana — viņiem bija pazīstama pirms mūsu atmodnieku ierašanās šinī zemē.

PĀRSTEIDZOŠS NOVIRZIENS

Lai glābtu šo koloniju no ekonomiska un finan-
ciāla sabrukuma, bija jāķeras pie sevišķi neparas-
tiem un gandrīz neticamiem paņēmieniem.

Pirmais solis šinī virzienā bija meklēt darbu ār-
pus kolonijas, īpaši fazendās jeb kafijas plantācijās.

Šim nolūkam tika noorganizētas vairākas gru-
pas, sevišķi no jauniešiem, kas brīvprātīgi atstāja
koloniju uz nenoteiktu laiku, lai dotos uz minētām
plantācijām, kur tie, iesaistoties grūtā fiziskā darbā,
cerēja iekrāt nepieciešamus līdzekļus savai koloni-
jai, kā arī priekš kolonijā palikušiem piederīgiem
un, beidzot, arī kaut ko priekš sevis.

Tādu altruismu, tādu solidaritāti, kas tik spilgti
parādījās darbos, varēja sagaidīt tikai no īstiem at-
modniekiem.

Augšā minētais solis šiem atmodniekiem bija se-
višķi grūts un neizsakāmi sāpīgs, jo tie bija nolē-
moši dzīvot uz zināmu laiku pilnīgi atsevišķi, pilnī-
gi atšķirti no samaitātas pasaules un bija izrau-
dzījuši mūža mežu par savu klosteri.

Drīz pēc tam tie iedrošinājās iet vēl tālāk. Šo-
reiz gan ne grupās, bet kā atsevišķas personas. Se-
višķi jaunavām bija izdevība atrast nodarbošanos
pilsētas ģimenēs daudz labākos apstākļos un uz
daudz labākiem noteikumiem. Kā pilsētās, tā arī
uz laukiem, grupās jeb kā atsevišķas personas, šie
atmodnieki pārsteidza ar savu priekšzīmīgo dzīvi šīs
zemes pilsoņus, ar kuriem tie nāca sēkaros. Visur
viņi tika ļoti cienīti. Šie bija mūsu tautieši, kas ne-
mācēja šīs zemes valodu un tādēļ nevarēja līdzda-
līt savas idejas un pārliecību, bet viņu augstais mo-
rāliskais līmenis, viņu pašu dzīves veids, darbā un
atpūtā, bija tā visskaistākā un vispārliecinošākā va-
loda, kura tika saprasta no visiem, kas viņus novē-
roja. Tie bez vārdiem nepārtraukti atspoguļoja sa-
vu iekšējo labi veidoto cilvēku.

KAFIJAS PLANTĀCIJĀS

Kafijas plantācijās, kur tie bija lielos skaitļos, atstāja paliekamu iespaidu ne tikai uz plantācijas īpašniekiem un viņu ģimenēm, bet arī uz visiem tiem, kam bija lemts nodibināt ar viņiem tiešus sakarus.

Tādus apzinīgus strādniekus viņi nekad nebija redzējuši, nedz par tādiem dzirdējuši. Starp šiem strādniekiem tie nekad nenovēroja ļaunprātību vai strīdus. Tie nekad nedzirdēja asus vārdus vai skarbus kļiedzienus, kas izteiktu nesaskaņas savā starpā. Viņu sejas nekad nebija drūmas vai neapmierinātas, bet taisni otrādi, tās bija apgaismotas ar neizdzēšamu laipnības un pacietības smaīdu. Viņu acis izstaroja drošsirdību, cerību un dziļu mieru, kas viņu novērotājiem bija pilnīgi neparasts un nesaņemams.

Ja tiem bija kāds atpūtas brīdis, tad tas tika pildīts ar savstarpēji stiprinošiem vārdiem un dziesmām.

Sevišķi svētdienas rītos un vakaros, kad tie sanāca kopā, atskanēja daiļskanīgas garīga satura dziesmas, kuras tika dziedātas no visiem klātesošiem, nereti četrās balsīs, kas bija nekad neredzēts notikums kafijas plantācijās.

Novērojot tādu divainu nostāju, daži plantācijas īpašnieki un viņu ģimenes mēģināja tuvoties šiem savadiem strādniekiem. Viņu nolūks bija zināt kaut ko tuvāk par viņiem, īpaši par viņu iepriekšējo dzīvi un dzīves uzskatiem.

Kad viņi novēroja, ka lielāka daļa no šiem strādniekiem lietoja cimdus kafijas novākšanas darbā, tad tas viņos sacēla izbrīnu, jo citi viņu strād-

nieki, kas nāca pa lielākai daļai no Portugales, nekad minētā darbā cimdus nelietoja.

Kad tika zinams, ka liela daļa no šiem strādniekiem ir nākuši no pilsētām un no pārtikušām ģimenēm, daži pat ar vidusskolas izglītību, tad tas tagad tika saprotams, kāpēc viņu rokām bija vajadzīga protekcija. Viņu darba devēji tagad saprata, ka šie strādnieki nav pieraduši pie grūta fiziska darba un ka tāds viņu pašreizējais stāvoklis ir pārejošs.

Bija gadījumi, ka dažu plantāciju īpašnieki un viņu ģimenes vairs neuzskatīja šos mūsu tautiešus kā vienkāršus strādniekus, bet kā gandrīz viņiem līdzīgus līdzstrādniekus, kam tie parādīja īpašu cieņu, novietodami tos pat savās ērtās un plašās dzīvojamās ēkās.

Viņi tomēr nevarēja saprast, kā šie jaunieši, kuriem acīm redzot nav nekāda īpašuma un gandrīz nekādu līdzekļu, var uzturēt tādu neparasti augstu gara stāvokli. Tos nekad neredz noskumušus, no raizēm nomāktus jeb uztrauktus, kuri nedievinā pagātni, bet var tik bezrūpīgi un droši skatīties uz nākotni, kamēr viņi paši, būdami lieli īpašnieki ar plašiem līdzekļiem, reti kad var sajust tādu nosvērtu iekšēju dzīvi. Tas viss viņus intriģēja.

Kad šie „atmodnieki“ tika aicināti dot kādu paskaidrojumu par tādu gara stāvokli, tad viņi to darīja ar lielāko prieku, lai gan šīs zemes valoda viņiem bija vēl ļoti trūcīga. Tādi paskaidrojumi tika doti vairāk rakstiski nekā mutiski, uzsvērda i, ka viņi savā dzīvē cenšas turēties pie principiem un kā viens no tādiem principiem ir likt galvenās vērtības pirmā vietā un otrās šķiras vērtības otrā vietā. Tas galvenais priekš viņiem ir neredzama gara manta, pie kuras kavējas viņu domas un jūtas. Pie šīs mantas viņi atrod dzīvību, kas izteicas nesavtībā, līdzcietībā un savstarpējā saprašanā un kas savukārt viņiem dod dziļu mieru un neizsakāmu prieku. Tie, kuru uzmanība tiek galvenām kārtām

vērsta uz otrās šķiras vērtībām un kuras tie liek pirmā vietā, tajās neatrod dzīvību un tāds trūkums izteicās nemierā, skumjās, bailēs un sāpīgā bezcerības stāvoklī.

Šie atmodnieki vēl paskaidroja, ka tāda viņu nostāja dod viņiem pārliecību, ka visi piedzīvojumi, patikami jeb nē, visi pārdzīvojumi, grūti jeb viegli, viņiem beidzot nes pozitīvus rezultātus. Tāda pārliecība viņos rada noteiktu drošības sajūtu, kur bailēm un rūpēm nav vietas.

NO FAZENDĀM PĀRNĀKDAMI

Kad šie brīvprātīgie strādnieki atgriezās uz savu koloniju, daži pēc pāris gadiem, tie to vairs gandrīz nevarēja pazīt. Tiem vairs nevajadzēja iet kājām, lai sasniegtu šo koloniju, jo tur caur mūža mežu stiepās plašs un gluds ceļš, kur smagie spēkrati uzturēja satiksmi. Pašā kolonijā, telšu un pagaidu būdiņu vietā, bija saceltas mājas un lūgšanas nami. Tur jau bija lauki un lauku saimniecības, ganības un ganāmpulki, kur, burtiski, sāka tecēt piens un medus.

Šīs kolonijas iedzīvotāju skaits pārsniedza divus tūkstošus jau pirmā gada beigās — gandrīz tik daudz, ka kveķera Williama Pena dibinātā Filadelfijā pēc diviem gadiem.

Lai gan pirmos mēnešos ieceļotāji plūda uz šo koloniju neparasti lielos skaitļos, tie nekad netika uzskatīti kā vienkārša bezveidīga ļaužu masa, kas drūzmējas mūža mežā bez nekādas kārtības jeb orientācijas.

Jau pašā sākumā, pirms tie bija sasnieguši mūža mežu, tie tika reģistrēti un sadalīti pēc profesijām. Tie tika noorganizēti kā īsti priekšzīnīga, moderna sabiedrība.

Darba izvēle viņiem tomēr bija maza, pat nekāda. Pirmās dienās gandrīz visiem bija jāķeras pie grūta fiziska darba, visprimitīvākos apstākļos, tā kā uz kādu laiku šie atmodnieki tika padarīti par īstiem meža strādniekiem, celmlaužiem un līdumniekiem.

„AUTONOMA REPUBLIKA“ MŪŽA MEŽĀ

Šo koloniju varēja uzskatīt kā mazu autonomu republiku, ar savu noteiktu teritoriju un politiski organizētiem iedzīvotājiem.

Viņas valdības galva bija agrāk minētais garīdznieks un atmodnieku vadonis. Viņa tuvākie palīgi arī gandrīz visi bija garīdznieki, kuri vadīja katrs savu nozari, tā kā tie kopā atgādināja istu ministru kabinetu ar krasu teokrātisku nokrāsu. Šīs valdības galva varēja tikt uzskatīts kā „Pontifex Maximus“, vai pat kā īsts hagiokrats, kurš izlietoja savu varu ar stingru roku un raksturīgu autokrata tendenci. Viņa autoritāte atbalstījās uz morāliskām sankcijām, kas bija pilnīgi pietiekošas, lai kolonijā tiktu uzturēta priekšzīmīga kārtība, kas veicināja viņas ātru uzplaukšanu un labklājību. Viņa tiešie palīgi bija sevišķi spējīgi mūsu tautieši, kas drīzā laikā pārvērtā mūža mežu par plaukstošu koloniju. Viņu centība un godīgums bija visiem redzami. Jo tie ne tikai centās nepielaist kļūdas savā darbā, atraudamies no ļauna, bet tie ziedoja savu laiku un spējas, lai darītu kaut ko labu. Viņu godīgums bija nenoliedzami pozitīvs.

Viņu dzīvē šīs zemes valdība gandrīz neiejaucās. Tā tad brīvām rokām tie varēja kārtot savas reliģiskās un saimnieciskās lietas.

Atsevišķas ģimenes, ar laiku, iekārtoja savas lauku saimniecības un dzīvoja savrup. Tie, kam nebija ģimenes, noorganizēja savu kopību, kur viņiem bija kopējs galds, drēbes un atsevišķs dzīvoklis. Šīs kopības priekšnieks bija ļoti iecienīts darbinieks, ar lielu pieredzi un stingru raksturu, kas izpildīja savu pienākumu teicami un ar redzamiem panākumiem. Mūsu dzimtenē viņš pildīja atbildīgu vietu vienā no lielākām dzelzceļa mezgla stacijām.

KOLONIJAS UZPLAUKŠANA

Šī kolonija turpināja augt un plaukt. Tika nodibināti sakari ne tikai ar visām pārējām mūsu tautiešu kolonijām, bet arī ar lielām un mazām pilsētām. Mūsu dzimtenes vārds tika bieži minēts ne tikai reliģiskā laukā, bet arī citās nozarēs. Šī kolonija izvērtās par brīnumu visiem, kas to apmeklēja. Īsā laikā šie „atmodnieki” bija uztaisījuši ne tikai ceļus, 50 — 60 kl. kopgarumā, bet arī 5 tiltus dažādā lielumā pār „Zivju upi”. Tika nodibināta tirdzniecība ar pilsētām. Viņu ražojumi, īpaši pien-saimniecības produkti un medus, tika augsti vērtēti un vienmēr pieprasiti.

No valdības šī kolonija nedabūja nekādas materiālas palīdzības, bet pēc neilga laika šie „atmodnieki” nolēma paši uzcelt modernu skolas ēku un to dāvēt šīs pavalsts valdības iestādēm kā draudzības un pateicības zīmi.

Neskatoties uz lielo attālumu, kas šķīra minēto koloniju no šīs pavalsts galvas pilsētas, šīs zemes autoritātes centās uzturēt tuvākus sakarus ar mūsu tautiešiem, sūtot tiem speciālistus visādās kulturālās un tehniskās nozarēs, kuri islaicīgosursos sniedza mūsu tautiešiem derīgus paskaidrojumus, īpaši kas attiecas uz tropisku slimību apkarošanu. Sāo Paulas „Instituto Biologico” nevilcinājās dokumentēt šo koloniju krāsu kinēmatografa filmā.

ATKUSNIS

Šīs jaunās kolonijas „atmodnieki“ palika modri un nelokāmi savos uzskatos, bet viņu misticisms bija jūtami mērenāks. Tagad tie uzskatīja ne tikai šo koloniju kā privilēģētu vietu, bet visu šo zemi, kurai ir piešķirta sevišķa nozīme visai cilvēcei tagadnē un nākotnē.

Dažus nepārtrauktus gadus tie cieši turējās kopā. Starp viņiem bija izcilus mākslinieki, īpaši vokālā un instrumentālā mūzikā. Daži no tiem bija studējuši Pēterpils konservātorijā un, cik zināms, bija piedalījušies operās. Viena no solo dziedātājām, kas arī bija izglītojusies Pēterpilī, bija sevišķi apdāvināta. Tās balss tembrs bija kaut kas reti dzirdēts un ar savu pievilcīgo maigumu pārsteidza visus, kas to dzirdēja. Viņas solo bija melodija, pavadīta ar harmoniskiem virstoņiem, kas to darīja skaistu pat bez ērģeļu vai klavieru pavadījuma.

Tagad šie „atmodnieki“ varēja atstāt savu koloniju uz laiku vai uz visiem laikiem, pēc vēlēšanās. Neviens viņus vairs nenosodīja. Lai gan apstākļi šinī kolonijā bija redzami uzlabojušies, un to bieži apmeklēja mūsu tautieši no vecām kolonijām, kā arī cittautieši no laukiem un pilsētām, tomēr daudzi no šiem atmodniekiem, īpaši jaunieši, jutās neapmierināti un sāka to pamazām atstāt. Daži no viņiem ierīkoja lauku saimniecības tā sauktās vecās kolonijās, daži pārcēlās uz pilsētām, bet bija arī tādi, kas likvidēja savus jau vērtīgos īpašumus un ar diezgan lieliem līdzekļiem atgriezās dzimtenē.

Dzimtene viņiem tomēr izlikās par mazu, un tur tie vairs nevarēja pierast, tāpēc pirmā izdevībā tie atkal atgriezās uz šo zemi un nokārtojās uz pastā-

vīgu dzīvi vecās kolonijās. Viņi paskaidroja, ka šī zeme uz viņiem esot atstājusi sevišķu iespaidu un ka viņai piemītot savāds, neizskaidrojams, itkā burvīgs spēks, kas tos aicināja vēlreiz atstāt dzimteni.

Daži no tiem vilcinājās paklausīt tādām neizskaidrojamām aicinājumam, un kad beidzot bija gatavi atgriezties uz šo zemi, tad jau bija par vēlu. Tiem pret savu gribu bija jāpaliek dzimtenē.

GRAUDI SĀK BIRT

Pēc divdesmit gadiem šī „atmodnieku“ kolonija bija sasniegusi savu zenītu. Tā bija itkā pilna vārpa ar nobriedušiem graudiem. Drīz pēc tam tā sāka liekties, un viņas graudi sāka birt. Bija pārsteidzoši redzēt, ka pat viņu dedzīgākie un redzamākie vadoni arī bija starp tiem, kas atstāja šo koloniju, ieskaitot pašu galveno vadoni.

Daži no šiem vadoniem tika aicināti par mācītājiem vecās kolonijās. Daži pārcēlās uz Bolīviju un saistījās misionāru darbā pie mežonīgiem indiāņiem. Daži iekārtojās pilsētās un strādā kā zobu ārsti. Daži bija pārsteigti ar nervu sabrukumu un uzturējās vecās kolonijās pie radiniekiem jeb pie draugiem. Viņu galvenais vadonis arī cieta no saspīlētiem nerviem. Viņam varbūt bija piemetusies neiroze vai pat psychoze, kas viņu sāpināja beidzamās dzīvības dienās. Grūti sacīt, kāpēc viņu piemeklēja tāda krīze. Varbūt viņa apziņa cieta no pielaistām kļūdām, kas attiecās uz kolonijas dibināšanu, kad tik grūtos apstākļos daudzi no viņu pirmiem līdumniekiem neizcieta un aizgāja aizsaulē. Tomēr, ja salīdzina šo koloniju ar pieminētām reliģiskām kustībām, kā anglikāņu disidentiem, vēsturē pazīstamiem kā „Pilgrim Fathers“, no kuriem jau pirmā gadā puse no viņu skaita aizgāja bojā, cīnoties ar bargu klimātu un trūcīgiem apstākļiem, ja salīdzina tos ar kvekeriem, kuri pirms Amerikas krasu sasniegšanas, kamēr vēl uz jūras, jau bija zaudējuši vienu trešo daļu no sava skaita, tad mūsu tautieši, šinī ziņā, bija cietuši vismazāk. Varbūt bieži pārmetumi un asas kritikas bija šo „atmodnieku“ vadoni tā sarūktinājuši, ka viņa nervi neizcieta. Vi-

ņa liktenis atgādināja Džonatanu Sviftu (Jonathan Swift), kas arī bija mācītājs un ievērojams rakstnieks, bet kura sirdī bija iezadziens stiprs ienaidis, ne tikai pret angļiem kā tautu, bet pret visu cilvēci, kas aptumšoja viņa prātu un noveda viņu mūža vakarā nožēlojamā stāvoklī.

Cik zināms, minētais atmodnieku vadonis nekad nebija ienīdis savu tautu nedz cilvēci. Viņš tomēr bija gatavs cīnīties ar visiem, kas nepiekrita viņa idejām un tādi viņam bija ļoti daudz, ieskaitot šīs zemes draudzes, kas gan nesa viņa konfesijas vārdu, bet kas viņu koloniju ignorēja un no kurām viņš nevarēja gaidīt nekādas palīdzības. Pret tādām nedraudzīgām draudzēm viņam nebija laba sajūta. Viņš tās nosodīja ar asiem vārdiem, kā nekam nederīgas un garīgi pazudušas.

Viņš bija atstājis savu dzimteni, kur viņam bija liela draudze, plašs lūgšanas nams un ērts dzīvoklis. Viņš bija saviem draudzes locekļiem draugs un padomnieks, kas viņu uzklaušīja un cienīja.

Šinī zemē viņš bija kolonijas priekšgalā, mūža mežā, un pārcieta visas grūtības līdz ar citiem kolonistiem. Bet jau pašā sākumā viņam bija jādzird asi pārmetumi un ar skumjām jānoskatās uz tiem, kas jau pirmās dienās atstāja šo mūža meža koloniju. Tos viņš sauca par atkritējiem un pret tiem viņam nebija labs prāts.

Novērojot šo atkritēju aiziešanu, viņa krūtīs nereti uzliesmoja chaotisks satraukums un bargums, kas liedz racionālu domāšanu. Viņš tos līdzināja zelta elka pielūdzējiem un ja tajā brīdī viņa roļās būtu bijuši dekaloga galdiņi, tad nebūtu nekāds brīnums, ka viņš tos nomezdamus zemē satriektu.

Neskatoties uz viņa nelabvēlīgo nostāju pret atkritējiem, tie tomēr vairojās un bija taisni tie, kas izpaua pareizas un nepareizas ziņas. Tas viss viņu sāpināja. Viņa domas sāka saistīties gandrīz nepātraukti pie šiem atkritējiem un pārmetējiem kā ne-

pateicīgām melnām avīm. Pie tādām domām drīz pievienojās viņa jūtas, kas ar laiku tā iesakņojās, ka viņš zaudēja iekšējo brīvību, jo bija ar prātu un jūtām piesiets pie šiem atkritējiem.

Viņš sāka zaudēt jūtu līdzsvaru un kļuva viegli aizskarams. Tagad viņš sāka uzskatīt ar aizdomību un neuzticību ne tikai tos, kas viņam nepiekrita un atstāja viņa koloniju, bet arī tos, kas nekad nebija bijuši tajā un kuri nebija viņa ideju apstrīdētāji. Viņš sāka atrauties no līdzcilvēkiem un noslēgties sevī. Viņa prāts un jūtas sāka slidēt uz leju. Viņš jutās nelielīgs. Ja kāds iedrošinājās viņu apmeklēt, tad tam bija jāapjožas ar pacietību un līdzciecību. Viņš viesi nepieņēma ar smaidu, vai draudzīgu sajūsmu. Viņa vaigs bija sastindzis un bez izteiksmes, viņa valoda saraustīta. No viņa ārējā izskata varēja lasīt viņa iekšējo drūmo stāvokli. Kādu brīdi viņš stāvēja klusu ar aizspriedumu pret atnācēju, viņš to novēroja. Ja viņš nāca pie slēdziena, ka viņa apmeklētājs nav viņa pretinieks, nedz ienaidnieks, bet bija nācis ar labu sirdi un draudzību, tad notika kaut kas negaidīts. Vienā acumirkli viņa morāliskais ledus izkusa un pazuda. Viņš bija pavisam cits cilvēks. Viņa acis iemirdzējās laipnības spožumā, viņa vaigs apskaidrots un izteismīgs, viņa valoda uztaisoša. Tad viņš bija itkā iznācis no apakšzemes tumsas un ievests greznā gaismas pilī. Viņa viesis tad bija mīļš un dārgs, no kura viņam bija grūti šķirties.

PIRMO IECEĻOTĀJU LĪDZCIETĪBA

Pirmie ieceļotāji, gandrīz bez izņēmuma, saņēma minētos atkritējus ar atvērtām rokām un sajūsmu, izpalīdzēdami tiem gan ar materiālu pabalstu, gan ar padomu.

Tāda līdzietība dziļi aizkustināja šos jaunieceļotājus, kuras viļņi drīz aizsniedza mūža meža koloniju, kas jūtami mikstināja viņas cieto nostāju pret agrākiem ieceļotājiem.

NEIECIETĪBA

Lai gan pirmā cikla iecerotāji nepiekrita atmodnieku pārliecībai un rīcībai, tomēr bija maz tādu, kas iedrošinājās izteikt savas domas atklāti. Tie, kas izteica savus uzskatus pretēji atmodnieku pārliecībai, tika no viņiem uzskatīti kā viņu ienaidnieki un, lai gan tie skubināja visus citus mīlēt savus ienaidniekus, paši tie tos nemīlēja, bet ienīda. Būtu neticami, ka viņi toreiz tādus ienaidniekus būtu cietuši savā noslēgtā kolonijā kā novērotājus jeb kā īslaika viesus.

Tie, kas izrādīja tādu neiecietību pret savu tuvāko, nebija īsti atmodnieki, lai gan viņi sevi turēja par tādiem. Tie nenoliedzami bija vēl miega valstī, kas savos traucējošos sapņos daudz runāja par iecietību, pacietību un piedošanu, bet satiksmē ar citiem tie cītīgi pielietoja represijas jeb atdarīšanas likumu, jo piedošanas gars tiem bija svešs. Piedošanu gan tie gaidīja no citiem un, ja ne neskaitāmas reizes, tad vismaz septiņdesmit reizes septiņas reizes. Tie spītīgi turējās pretī iekšējam siltumam, kas kausētu viņu cieto dabu. Tie līdzinās puseļņiem, kas ienīst pavasara saules siltumu un stūrgalvīgi ietinas tumšās ēnās, lai paglābtu vēl uz kādu laiku savu sastingušo būtņi, jo saskarē ar siltiem saules stariem tā nīkst un zaudē savu identitāti. Garīgā attīstībā tie nebija tālu tikuši.

Tāda nostāja bija pašā sākumā. Tagad, pēc vairākiem gadiem, šie „miegainie atmodnieki“ ir tiešām atmodušies un ar atvērtām acīm tie redz, ka tā saucamie ienaidnieki ir bijuši viņu draugi. Tagad tie klusībā gauži nožēlo savu agrāko neiecietību pret viņiem un jūtas brīvi no nospiedošas aizdomu un aizspriedumu nastas.

Tāds atvieglojums tiem gan nāca tikai pēc grūta sagatavošanas procesa, ko tie bija pārcietuši zem nospiedošas apziņas sloga, itkā tumšā un saltā mār-kā mērcēti un uz asiem rugājiem kaltēti, kad viņu primitīvā un neaptēstā daba tika salauzta un saberzta, lai beidzot parādītos kā tīra un balta šķiedra, derīga un augsti vērtēta.

ISTIE ATMODNIEKI

Liela daļa no šiem „atmodniekiem“ bija tiešām atmodušies un apgaismoti, bet viņu vidū bija arī tādi, kuru acis bija miega pilnas. Starp tādiem bija arī daži no viņu vadoņiem, kuri savā dzīvē bija daudz mācījuši, bet paši maz ko iemācījušies.

Šie īstie atmodnieki atšķīrās no citiem ar valdzinošu laipnību un pieklājību. Viņi savā sirsnībā un pazemībā nevienu nepazemināja, nevienu nenicināja un darija labu tiem, kas viņus nicināja. Tie nevienu neaizkāra un paši nekad nejūtās aizkārti. Viņu valoda un dzīves veids bija priekšzīmīgi. Tie dzīvoja sirdsskaidrībā, kas ieslēdz taisnības un godīguma apziņu, kuras spožumu tie nenovērsami izstaroja uz visiem līdzcilvēkiem. Viņu gaišais prāts tos mācīja izšķirt un pareizi novērtēt, tā kā viņu vārdi, kā zelta graudi, netika kaisīti uz tiem, kas tos samīdītu un aprītu. Tie neielaidās vārdu ciņā, lai pierādītu savu pārkumu. Tie to pierādīja ar darbiem un ne tīkai, kas attiecās uz pienākumu, bet jo vairāk, ja tiem bija iespējams darīt kaut ko tādu, kas gāja pāri par pienākumu, jo tad tie nepārprotami sajuta augstākas apziņas silto glāstu. Savtība un alkatība par tiem nevaldīja, jo viņu cēlās domas un gleznās jūtas tos uzturēja ētiskos un garīgos augstumos. Viņu dvēseles siltums izteicās apbrīnojamā humanismā, kas tos ierindoja īstos, morāliskos labiešos. Tie bija brīvi no uztraukuma un bailēm. Viņu klātbūtne atstāja mierinošu iespaidu. Tos varēja uzskatīt kā tīru sāli, kas uzturēja šo koloniju dzīvu un nesabojātu.

NEĪSTIE ATMODNIEKI

Kā pretstats šiem īstiem atmodniekiem bija jau agrāk minētie neiecietīgie, kas tikai runāja par atmodu, kas to nemitīgi cildināja un ieteica visiem kā labāko dzīves veidu, bet paši tās principus nepielietoja savā ikdienišķā dzīvē, un viņu darbi skali runāja pretī viņu vārdiem. Tie bija kā mēnešsērdzīgi, kas bija zaudējuši sakarus ar īstenību. Tie bija apsūdzētāji un tiesātāji, kas dzīvoja aizspriedumu un atriebības robežās.

Tie aizstāvēja savu konfesiju Torkemada garā, kas atgādināja vidus laika „Sermo Generalis“. Viņu reliģiozitāte bija burtiska, un tā priekš viņiem bija svarīgāka nekā doktrina, kuru tie tik cītīgi izpaua.

Viņu raksturīgā paštaisnība atgādināja arī atbaidošos puritāņus ar pastāvīgi savilktām sejām, kas savā tuvākā redzēja tikai kļūdas un nepilnības. Tie izrādīja zināmu laipnību un pieklājību tikai pret tiem, kas viņiem visur piekrita un tos slavēja, bet nekad pret citiem, jo īstenībā tie bija kā salti mēneši, kas vāji atspoguļoja saules gaismu, jo pašiem gaismas tiem nebija.

Asprātība pie viņiem bija sevišķi iemīļots ierocis ar kuru tie mēdza iedzelt un sāpināt savu tuvāko, kurā tie redzēja savu pašu nepievilcīgo seju. Īstu laipnību, lēnprātību, iecietību un pat elementāru pieklājību tie nepazina.

IEVĒROJAMI RŪPNIEKI

Starp šiem atmodniekiem bija arī tādi, kas ar savu uzņēmību un darbīgumu sakrāja lielas materiālas bagātības un tā bija izcīnījuši ekonomisku brīvību. Tagad tie ir ievērojami rūpnieki un dzīvo pārpilnībā plašos un greznos namos ar visām modernām labierīcībām un ērtībām. Tiem ir skaistas vasarnīcas un viņu plašie līdzekļi tiem atļauj apceļot ārzemes uz lieliem luksa kuģiem. Viens no šiem uzņēmīgiem atmodniekiem ir pats ar saviem līdzekļiem uzcēlis veselu pilsētu augsti kalnos, kur daudzi no mūsu tautiešiem bezrūpīgi pavada karstos vasaras mēnešus savu draugu vidū. Tur Šveicei līdzīgais klimats un brīnumskaisā ainava tiem atgādina arī mūsu Sīgultu un Krimultu. Bet cik neticami un parodoksāli tas viss arī neizklausītos, daži no šiem rūpniekiem vaļsirdīgi atzīstas, ka, neskatoties uz viņu tagadējo pārpilnību, tie nejūtas visai laimīgi un ka kolonijā, kur tie dzīvoja primitīvos apstākļos, kur tiem nebija gandrīz nekādu līdzekļu un ērtības, tie jutās daudz labāk. Viss varbūt, ka šie sirsnīgie un uzņēmīgie atmodnieki savā pārmērīgā darbīgumā bija aizmirsuši savus pamatprincipus un ar to zaudējuši iekšējo līdzsvaru; arī varbūt, ka, savā centībā, tie nemanot bija samaisījuši vērtības, likdami daļas jeb decimālās zīmes pirmā vietā un galveno jeb integrālo otrā. Par to ir grūti spriest.

DIENVIDAMERIKAS „TOBAGO“

Grūti sacīt, cik ilgi šī kolonija paturēs savu īpatnējo raksturu, jo ar katru gadu mūsu tautieši tur mazinās un cittautieši pieaug. Šīs kolonijas kopības vadība jau vairs nav mūsu tautiešu rokās. Tā tika augstsirdīgi dāvata viņu konfesijas centrālajai organizācijai, kas to izlietos kā atpūtas vietu saviem locekļiem un arī gādās par tur palikušiem mūsu tautiešiem viņu nespēka un vecuma dienās.

Šie mūsu tautieši bija tur ielikuši visus savus jaunības spēka gadus, kā savu ideju uzticīgi sekotāji, dzīvodami spartaniskā disciplinā un vezdami pieticīgu dzīves veidu, kas atgādināja Keimbridžas Platonistus un pirmos kristīgos. Tie centās pierādīt, ka tāds dzīves veids nav iedomāta jeb sapņaina utopija, bet kuru varētu saukt par reālu „Topiju“ jeb kā vietu, kura atrodas uz šīs zemes virsus.

Šai „Topijai“ tomēr bija īss mūžs. Tā sākās gandrīz 50 gadus atpakaļ, ar lielām, neparastām grūtībām, bet šīs grūtības ar katru gadu mazinājās un nepagāja ilgs laiks, ka viņi iegāja normālās sliedēs. Šis „normālais“ viņiem nebija pietiekošs, tas viņus neapmierināja. Tie dzinās pēc kautkā labāka, kas pārspētu normālu un sasniegtu augstākus līmeņus visos virzienos un nozarēs. Tas viņiem arī, zināmā mērā, izdevās. Ar savu apbrīnojamo nodošanos kopīgam darbam, tie gaiši pierādīja, ka viņu kopība nav māņu satversme, nedz malds projekts, bet ideāla sabiedrība, kur valdīja vienprātība, vienlīdzība un taisnība.

Šīs kopības slava bija aizsniegusi pat šīs zemes galvas pilsētu un viens no bijušiem Federālās Kameronas Prezidentiem kas četras reizes atvietoja Valsts

Prezidentu viņa prombūtnes laikā, pazina šo kopību ļoti labi. Tāds fakts ir izskaidrojams ar to, kā šim bijušam Valsts Prezidentam blakām mūsu tautiešu kolonijai ir liels zemes īpašums un katru reizi, kad viņš to apmeklē, neaizmirst arī apciemot minēto kopību.

Kādreiz man ar viņu draudzīgi sarunājoties (viņš ir viens no maniem bijušiem studentiem), bija patīkami dzirdēt viņa augstsirdīgo spriedumu par mūsu tautiešiem un sevišķi par viņu kopības priekšnieku, kuru viņš uzskata kā saprātīgu un piedzīvojumiem bagātu ekonomistu.

Nemot vērā, ka šinī kolonijā mūsu tautiešu skaits paliek arvienu mazāks un cittautieši tur vairojas, ir jādoma, ka drīz var pienākt laiks, kad tur paliks tikai daži vietu nosaukumi, kas atgādinās šīs kolonijas sākumu un viņas dibinātājus. Var notikt tāpat kā ar amerikāņu koloniju šinī pavalstī, kura tika nodibināta 1866. g., t. i. 55 gadus pirms minētās mūsu tautiešu kolonijas, un kurā saplūda četru gadu laikā 2000 amerikāņu, taisni tikpat, cik „atmodnieku” kolonijā pēc nepilniem diviem gadiem. Šie amerikāņi atstāja savu dzimteni drīz pēc Linkolna (Lincoln) uzvaras, ar ko tie nevarēja samierināties.

Lai gan šie amerikāņi izvēlējās vienu no labākām vietām un auglīgākām zemēm šinī pavalstī, kur tie varēja audzēt kokvilnu tāpat kā savā dzimtenē, lai gan viņiem tika dotas visādas priekšrocības un koncesijas, lai gan līdumnieku un citus grūtākos darbus tie veica ar meļo vergu palīdzību, tāpat kā savā dzimtenē, lai gan pats šīs zemes monarchs parādīja viņiem sevišķu uzmanību un ievēribu, apmeklējams tos personīgi „Imigrācijas mājā”, kur draudzīgā sarunā pārrunāja imigrantu problēmas, tomēr liela daļa no viņiem nevarēja pierast pie svešiem dzīves apstākļiem un drīzumā atgriezās dzimtenē.

Jau 1922. gadā viņu kolonija nesa tikai savu vārdu, jo pašu amerikāņu tur vairs gandrīz nebija un šodien, taisni tad, kad šī kolonija ir sasniegusi simts gadu vecumu, tur dzīvo vairāk mūsu tautiešu nekā viņas dibinātāju pēcnācēji.

Mūsu atmodnieku mūža meža kolonija, viņas dibināšana, uzplaukšana un noriets paliks, ne tikai mūsu tautas atmiņā, bet arī pasaules baznīcas vēsturē kā kāds sevišķi rets notikums. Nākošās paaudzes par to lasīs un to pētīs. Tā būs mūsu Dienvidamerikas „Tobago”. Šinī kolonijā tie neatradīs vēsturisko Kurzemes līci, bet tie atradīs kautko lielāku. Tie atradīs „Letoniju” jeb Latviju, kas ieslēdz ne tikai kurzemniekus un viņu līci, bet visu mūsu dzimteni. Tie tur neatradīs kurzemnieku nocietinājumus un viņu lielgabalus, bet tie varbūt atradīs mūsu tautiešu darba rīkus. Tie tur nepieminēs Kurzemes Hercogu, bet tie atminēsies augšā minēto garīdznieku, kā šīs kolonijas dibinātāju.

Ceļotājiem tā būs vieta, kurai tie nevarēs paiet garām, kā jau to dara daudzi šīs zemes pilsoņi un arī ārzemnieki.

LĀČA PAKALPOJUMS

Ja šīs zemes valdība un iedzīvotāji jūsmoja par šo koloniju, tad to pašu nevarēja sacīt par mūsu dzimteni.

Mūsu tautieši dzimtenē bija saņēmuši vienpusīgas un tendenciozas ziņas, kas nostādīja šo koloniju nepareizā gaismā. Par to ir, lielā mērā, atbildīgs viens no šīs kolonijas neapmierinātiem locekļiem, kas bija nācis no mūsu skaistās Latgales un kas nevarēja samierināties ar šīs zemes klimatu un vispār viņam nepieņemamiem apstākļiem. Viņš bija savācis dažus datus par šīs kolonijas izcelšanos un viņas dzīves izolētām epizodēm, kurus bija nosūtījis, neapstrādātus, vienam no mūsu rakstniekiem dzimtenē. Šis rakstnieks veikli izmantoja minētos datus, sakopodams tos pieņemamā literāriskā stilā, zem nosaukuma: „Mūža meža maldi” un tos pasniedza mūsu tautai kā iespaidīgu noveli.

Šī novele bija sensācija un lielākai daļai no lasītājiem patīkams laika kavēklis. Tie, kas bija cīnījušies pret tādas kolonijas dibināšanu, varbūt atrada kādu gandarījumu noveles ironijā un sarkasmā.

Varbūt, ka minētais noveles autors bija pārliecināts, ka viņa darbs nesīs mūsu tautai kautko labu un tā, visu labu domādams, viņš bija tomēr izdarījis raksturīgu lāča pakalpojumu, jo mūsu tauta ar to bija ļoti nepareizi un vienpusīgi informēta; tai tika celti priekšā minētās kolonijas putekļi un sēnālas graudu vietā. Ar to tika nodarīta liela ne taisnība, kā kolonijai, tā arī lasītājiem dzimtenē un citur, kuri ar „Mūža meža maldi” tika maldināti par nedrošiem un nepareiziem ceļiem.

Lasot šo noveli, var rasties iespaids, ka vairums

no minētās kolonijas jauniešiem bija padevušies nevaldamam sensuālismam un ka tāda parādība bija pie viņiem raksturīga. Ka šie kolonisti pielaida kļūdas, ka daži no viņiem vienreiz, otrreiz novērsās no pareizā ceļa, to nevar noliegt, jo viņi nebija pilnīgi, kaut gan viņi centās ar visiem spēkiem būt tādi. Viņi bija cilvēki, kas cīnījās pret ļaunu un kādreiz pat ar nepareiziem līdzekļiem. Tie tomēr bija tikai cilvēki un, kā tādi padoti cilvēciskām vajībām. Tie tomēr nebija neatlaidīgi kļūdu turpinātāji, jo viņu kļūdas bija tikai izņēmuma gadījumi, kuras nevar uzskatīt kā vispārēja rakstura.

Bet tur bija arī nezāles un, starp tām, isti daudzi, kas lepojās ar savām robainām un dzeloņainām lapām, pie kurām neviens labprāt negrib pieskārties.

Šīs nezāles bija ļoti kaitīgas šai kolonijai, jo ar savu parazītisko dabu tās sagādāja negatīvu vielu satriskai literātūrai dzimtenē.

Minētam rakstniekam bija patīcis spēlēties ar ēnām. Viņš bija aizrauts ar viņu konfigurācijām un variācijām un tādā aizrautībā bija mēģinājis likt uz svaru kausa tukšumu, aizmirsdams, ka tukšumam svara nav un ka ēnas ir tikai tukšas formas bez esences.

Viņa uzmanība bija tā saistīta pie nezālēm kviešu laukā, ka pašus kviešus viņš tur neredzēja.

No šiem otrā cikla iecerotājiem ir labs skaits, kas vēl turpina savas gaitas kolonijā. Jaunā paaudzē tomēr pamazām to atstāj, lai dotos uz plašiem civilizācijas centriem, kur tos gaida neaprobežotas iespējamības.

BALTIEŠU „DIASPORA“

Tad piepeši nāca tā katastrofa, kuru mūsu otrā cikla ieceļotāji bija tik precīzi paredzējuši.

Mūsu tēvija tika saskaldīta un samīdīta, krustām un šķērsām, no diviem mūžīgiem savstarpīgi iznīcinošiem spēkiem, kas sagrava ne tikai mūsu ekonomisko stāvokli, bet arī izpostīja visu mūsu valsts iekārtu un izkaisīja mūsu labākos tautiešus pa visu pasauli.

Tāda mūsu tautiešu un citu baltiešu izklīdināšana var tikt salīdzināta ar vēsturisko „Diasporu“.

Viņus varam uzskatīt kā trešā cikla ieceļotājus, kuriem bija jāatstāj sava dzimtene drudžainā steigā, briesmu un nāves baiļu pilnā ceļojumā, kad daudziem no viņu piederīgiem nebija lauts sasniegt drošības ostu, jo tie krita ceļmalā kā atriebības upuri.

Šiem pēdējā cikla ieceļotājiem bija jāatstāj savas mājas un visas iecienītās lietas, lai dotos svešumā, kur varētu atrast patvērumu un nodrošināt dzīvi, paņemot līdzī tikai dzīvību. Šī dzīvība viņiem tomēr nebija kaila — tā bija bagātīgi tērpta un daiļi izrotāta.

Mūsu tēvija pirms otrā pasaules kara bija sasniegusi lielus augstumus civilizācijas un kultūras ziņā. Tā stāvēja pirmā vietā, kas attieca uz akadēmisko izglītību Eiropā, tāpat kā tas bija ar vidus skolu pirms pirmā pasaules kara.

Šie trešā cikla ieceļotāji bija papildnam smēlušies no mūsu tēvijas kultūras avotiem, gan zinībās, gan mākslā.

Ar šīm neredzamām un neatņemamām gara mantām tie ieradās šinī zemē un bez kavēšanās ieguldīja šīs mantas darbā, lai tās tiem nestu augļus un

labklājību. Šo labklājību varam nojaust pat šodien kā nenoliedzamu acīm redzamu patiesību.

Pirmiem mūsu tautas ieceļotājiem nebija lemts redzēt mūsu tēviju kā brīvu un neatkarīgu valsti. Tie meklēja brīvību citās valstīs. Viņu mērķis bija ekonomiskā labklājība un tie likās vadīties, galvenām kārtām, no loģikas.

Otrie ieceļotāji atstāja savu dzimteni, kad jau brīvības rīts bija uzausis, kad mūsu tēvija jau bija pilnīgi noorganizēta suverēna valsts. Starp viņiem bija labs skaits ar vidusskolas izglītību. Liels vairums no šiem ieceļotājiem lāvās orientēties pēc intuīcijas, kas starp viņiem spēlēja lielāko lomu. Reliģiskā pārliecība bija viņu galvenais motivs.

Trešie ieceļotāji ieradās te pēc vakara blāzmas, kad brīvības saule mūsu dzimtenē jau bija norietējusi.

Tie bija redzējuši mūsu tēvijas brīvības „dienu“ no rīta līdz vakaram. Tie bija centīgi un derīgi izmantojuši šo spožo, lai gan īso „dienu“, kā to liecina viņu augstais izglītības līmenis, jo daudzi no viņiem nāca ar akadēmisko izglītību.

Tie ieradās te aiz politiskiem iemesliem.

Lai gan šīs trīs ieceļotāju grupas redzami atšķiras ar iegūtām skolas zinībām, tās stāv uz viena līmeņa, kas attiecas uz nesalaužamu gribu, gaišu prātu un izturību, kas uztur mūsu latvisko identitāti stipru un pastāvošu.

Gribu vēl atzīmēt, ka mūsu tautieši šinī zemē labi saprotas savā starpā. Tie nenicina viens otru reliģisku vai filozofisku pārliecību dēļ, kā tas bieži notika dzimtenē. Lielās un mazās konfesijas saplūst vēl lielākā saimē, kur tās vaļsirdīgi un bez aizspriedumiem sadarbojas ne tikai attiecībā uz garīgām lietām, bet arī attiecībā uz mākslu un vispārējo kultūru. Galvenais princips, ko visas šīs denominācijas māca un cenšās iepotēt katrā klausītājā, tagad

pie viņiem tiek ievērots un atzīts kā pilnības saite,
kas tos apvieno sirsnīgā draudzībā un viss cits, kas ir
mazāks par šo principu, nedrīkst viņus ne dalīt,
nedz šķirt.

ĀRZEMNIEKU SPRIEDUMI

Līdz šim vēl nav galīgi noskaidrots, vai mūsu dzimtenes atmodnieki bija likušie vadīties tikai no viņu iedvesto locekļu pravietojumiem un apokalipses iztulkojumiem, kas viņus skubināja atstāt dzimteni un ierasties šinī zemē, jeb tiem bija arī citi avoti un citi sakari, kas pastiprināja viņu nodomu. Ja tiem tādi avoti bija, tad viņu misticisms gaja roku rokā ar loģiku.

Izrādās, ka mūsu tautieši, kas ticēja, ka šī valsts ir izredzēta zeme un ka tai ir sevišķs uzdevums priekš visas cilvēces, kur valdīs miers, taisnība un pārpilnība, nebija vienīgie tādi pasaulē. Tādā pārliecībā jau bija vairākas grupas šinī pašā zemē, kā arī citās valstīs.

Pazīstamais meksikāņu etnologs Jozé Vasconcelos apliecina savu pārliecību sekošos vārdos: „Starp Amazonas un Platas upju baseiniem parādīsies kosmiska rase, kas panāks universālu saprašanos un kas dos cerību visai pasaulei.“ Tādā pašā pārliecībā ir arī spāņu zinātnieks Dr. Mario Poso de Luna, apgalvodams, ka Amazonas un Platas upju baseini ar laiku uzliks savu zieģeli uz visu pasauli.

Franču ievērojami zinātnieki 1935. g., novērodamī šīs zemes potenciālo bagātību, pastrīvoja, ka ja šī zeme sāks izmantot savas zemes un apakšzemes bagātības, tad pasaule ekonomiskā ass tiks mainīta.

Arī Harijs Trūmans, kad viņš viesojās šinī zemē, izsacījās, ka drīzā laikā šī zeme tā uzplauks, ka viņas iedzīvotāji sasniegs visaugstāko dzīves standartu pasaulē.

Vācijas ministrs Ludvigs Erhards, kas nesen viesojās Brazīlijā, izsacīja savu pārliecību sekošos vār-

dos: „Dienvidamerika mani sevišķi interesē, tāpēc ka šis kontinents būs beidzamā pasaules skatuve starp brīvības un varmācības principiem.“ Bijušais Brazīlijas Prezidents Artur Costa e Silva arī neslēpa savu pārliecību, uzsvērdams, ka šim kontinentam ir rezervēta liela nākotne un ka nav tālu tā diena, kad šīs zemes lēmumi būs svarīgi un izšķiroši pasaules problēmu atrisināšanā. Tādā pašā pārliecībā ir Nelsons Rokfellers, kam šī valsts ir sevišķi mīla un kas runā šīs zemes valodu tekoši un gandrīz bez akcenta.

ŠIS ZEMES „ATMODNIEKI“

Šinī zemē ir vairākas reliģiskas organizācijas, kas tāpat kā mūsu atmodnieki, uzskata šo zemi kā privilēģētu vietu pasaulē, kas tiks apdzīvota no taisniem, kosmiska tipa cilvēkiem. Šo organizāciju locekļi arī sauc sevi par „atmodniekiem“ un viņu pamatidejas pilnīgi sakrīt ar mūsu dzimtenes atmodniekiem. Starpība starp šīm divām atmodnieku grupām ir tā, ka mūsu tautiešu reliģiskās pārliecības galvenā sakne meklējama tuvos austrumos, kurai ir noteikta semītisma nokrāsa. Viņu reliģiskā terminoloģijā sastopam, ne tikai atsevišķus vārdus, bet veselus teikumus, kas nāk tieši no ēbrēju un aramiešu valodām. Vēlāk šie semītu termini tika pārtulkoti grieķu un latīņu valodās, kuru nozīme ne visiem ir pilnīgi saprotama.

Šīs zemes atmodnieki ir tālo austrumu iespaidā, un viņu reliģiskā terminoloģija ir sanskrita un pali valodās, kuras ir ļoti līdzīgas mūsu mātes valodai.

Mūsu atmodnieki atbalstās uz zināmiem principiem, kurus tie nemēģina izskaidrēt, bet vienkārši tos pielieto ikdienišķā dzīvē kā derīgus priekšrakstus un norādījumus.

Šīs zemes atmodnieki neapmierinājas ar vienkāršu priekšrakstu pielietošanu, tie tos mēģina izskaidrot no zinātniskā redzes stāvokļa. Racionālisms pie viņiem stāv augstā vietā.

Mūsu dzimtenes atmodnieki ierīkoja savu galveno mītni dziļi mūža mežā, kamēr šejieniešu galvenais templis ir skaistā pilsētā, bagātā ar dziedinošiem minerālūdeņu avotiem un grezniem parkiem.

Mūsu tautieši cerēja sagaidīt jo drīz tūkstošgadu miera valsti, kurai, saskaņā ar dažiem viņu iedvesto

locekļu pravietojumiem, vajadzēja sākties 1932. gadā.

Sejienes atmodnieki tādu datumu bija nolikuši uz 1956. g., kas arī, pēc viņu apgalvojumiem, pilnīgi sakrīt ar Oheopsa piramīdas iekšējo sienu uzrakstiem. Viņi minēto tūkstošgadu miera valsti sauc par patiesības jeb zelta laikmetu, kas pastāvēs tūkstošiem gadu.

Šīs zemes atmodnieki, lai attaisnotu savu pārliecību, citē archeologus, etnologus, vēsturniekus, valodniekus un citus zinātniekus, kas ko rakstījuši par šo zemi kā jaunās civilizācijas šūpoli.

Vispirms, tie uzsver šīs zemes vārdu kā sevišķi nozīmīgu un, lai tādu uzskatu pastiprinātu, tie piegriežas etimoloģijai un sēmantikai.

Vārds „Brasil“ jeb Brasilis, Bresil, Bersil, Bresail, Hy-Bresail, O'Brazil ir pazīstams ģeografijā jau pirms 1500. g., kad šī zeme vēl nebija pazīstama. Uz ģeografiskām kartēm kopš 1325. g. parādījās leģendāra sala „Brazil“, kura tika uzskatīta kā zeme, kas glabā pasakainas bagātības un kur laimības saule nekad nenoriet.

Šīs salas vārds ir atvasināts no „braise“ jeb „brasa“, kas nozīmē kvēlošu ogli, jo tā bija bagāta ar koku „Caesalpina brasiliensis“ jeb „haematoxylon brasiletto“, kas ar savu purpura krāsu atgādināja kvēlošu ogli.

Kad portugāļi 1500. g. pārņēma šo zemi savās rokās, cerēdami arī tur atrast minēto koku, kas kā dārgs dzintars tiem nestu neizsakāmi lielu bagātību, tie nosauca viņu šo zemi par „Brasil“.

Daži filologi dod citu izskaidrojumu. Tie apgalvo, ka vārds „Brasil“ ir atvasināts no ķeltu vārda „bress“, kas nozīmē labu laimi un labklājību.

Šīs zemes atmodnieki piegriež lielu vērību arī antropoloģiskam tipam. Tie uzskata šo zemi kā cilvēces sirdi, kurā sakūst visas rases un ka no tāda

maisījuma celsies jauns kosmisks cilvēks, kas ar pozitīvām cilvēcīgām īpašībām radīs jaunu civilizāciju jeb zelta laikmetu, kur valdīs universāla saskaņa.

Tāds amalgamācijas process jau esot sācies no aizvēsturiskiem laikiem, un tā „dzīvsudrabs“ esot dzīva, neredzama vara jeb gara substance, kas orientējot šo procesu taisni un nenovirzīgi uz savu nolikto mērķi, lai gan arīgi tas varot izlikties itkā pa izlikumotiem ceļiem.

Tādu amalgāmu viņi sauc par „ibero-afro-amerindo“ jeb „brazilindia“.

Savā pārliecībā tie atbalstās uz aizvēsturisko arhaioloģiju un sevišķi uz rupestrinu epigrafiem (klinšu uzrakstiem), kurus, pēc viņu uzskatiem, šīs zemes „Champolioni“ ir pareizi iztulkojuši, ieskaitot fenīkiešu, babiloniešu, asiriešu, ēbrēju, tibetiešu, mongoļu un hindusu uzrakstus. Šie uzraksti gaiši liecinot, ka šinī zemē esot bijusi plaukstoša civilizācija 2300. g. pirms Kolumba un ka daži šīs civilizācijas pēcnācēji, tagadējie indiāņi, lai gan zaudējuši savus civilizācijas sasniegumus, vēl ir kaut ko saglābuši no agrākā spožuma.

Līdzīgā pārliecībā ir arī mormoņi. Sevišķi viņu redzamākais vēsturnieks Dr. Niblis (Hugh Nibley) savā labi uzrakstītā grāmatā „Lehi in the Desert and the World of Jaredites“ cenšās pierādīt ar pārliecinošiem argumentiem, ka viņa konfesijas galvenā grāmata (The Book of Mormon) ieslēdz pilnu patiesību, kas attiecas uz Amerikas pirmiedzīvotājiem.

Pēc šī pirmā aizvēsturiskā rasu maisījuma nāca otrs, kas sākās tūlīt pēc Alvara Kabrāla, 1500. g., kad šinī zemē ieradās portugāļi no Eiropas un viņu ievestie vērgi no Āfrikas. Otrā rasu maisījumā parādās vairāki jauni tipi ar vairākām krāsu niansēm.

No portugāļu un indiāņu maisījuma radās „mameluki“, no portugāļu un nēģeru — „mulati“ un no indiāņu un nēģeru — „kapuzi“.

Trešais rasu maisījums sākās ar republiku, kad no Eiropas un Āzijas sāka emigrēt citas etniskas grupas. Šinī beidzamā krustojumā izveidojās jauns brazīliešu tips, kas ir visas cilvēces sinteze — sabiedrīgs, sadarbīgs, iecietīgs, miermīlīgs, aktīvs, brīvs no kompleksiem un rasu aizspriedumiem.

ELDORADO

Brazīlija tika uzskatīta kā brīnumzeme jau XV. g. s., kuras galvenais centrs bija ziemeļos, tā saucamā Brazīlijas Guianā, kas glabāja pasakainas bagātības. Spāņi šo centru sauca par Eldorado jeb zelta pilsētu „Manoa“, leģendārā „Parima“ ezera malā.

Nebija ilgi jāgaida, kad pārdroši tālu jūru braucēji noorganizēja ekspedīcijas, lai sasniegtu šo teiksmaino Eldoradu un ieietu ar to sakaros.

Šie zelta meklētāji pa lielākai daļai bija spāņi un portugāļi, bet netrūka arī dēkainu angļu, holandiešu un franču pasaules sirotāju, kas, sadzirdējuši par tik lielām bagātībām, steidzās uz šo zemi, lai iegūtu zeltu un dārgakmeņus ar labu vai ļaunu.

Viens no ievērojamajiem Elizabetes I. galminiekiem, Rolijs (Walter Roleigh), kas bija arī valsts vīrs, rakstnieks un kuģinieks, lai palielinātu savas karalienes zelta krājumu, ieradās šinī zemē ar tādu pašu nolūku.

Portugāļi, lai paturētu šo zemi savās rokās, nocietināja savas robežas ar vairākiem cietokšņiem. Pirmais tāds cietoksnis bija „Forte do Presepio“, kas tika uzcelts 1616. g., t. i. 21 gadus pēc Waltera Rolija ekspedīcijas, un kur tagad atrodas plaukstošā pilsēta „Belem“. Drīz pēc tam tika uzcelts otrs cietoksnis „Forte de S. Jozé“, tagadējā Federālā teritorijā Amapā.

„Diego de Ordaz“ ekspedīcija bija visslavenāka. Viens no tās locekļiem ltn. Martinez, pēc viņa paša nostāstiem, tika izglābts no grimstoša kuģa un aizvests pie paša apzeltītā ķēniņa jeb „Hombre Dourado“, kas viņam parādīja sevišķu laipnību, uzņemdamas to savā galmā kā augstu viesi.

„Parima“ ezers bija redzams uz ģeografiskām kartēm līdz XIX. g. s., bet kad Humbolds (A. von Humboldt) pierādīja, ka tāda ezera nemaz nav, tad tas netika vairs apzīmēts uz minētām kartēm.

Arī iepriekšējās ekspedīcijas nekad neatrada fantastisko Eldoradu, lai gan tas apgabals, kur tās to meklēja, valdzināja ar burvīgu skaistumu un patīkamu klimatu.

Angļu dabas pētnieks Henry Walter Bates pagājušā gadu simtenī to apgabalu nosauca par paradīzi.

Mūsu „atmodnieki“ nedzinās pēc zelta un sudraba, nedz pēc tādas paradīzes. Viņu paradīze bija cita. Tie meklēja citu Eldoradu un daudzi no viņiem arī to atrada.

VIENA CITA REPUBLIKA

Mūsu tautiešu mūža meža „republika“ atgādināja vienu citu republiku, kas tika nodibināta 1610. g., ne visai tālu no mūsu „atmodnieku“ kolonijas un pastāvēja līdz 1768. g.

Tā bija dibināta uz kristīgiem pamatiem, kur zeme un citas bagātības bija kopīpašums. Tā bija raksturīga teokratija, kuras valdnieki un vadoni bija Loiola uzticīgi mācekļi. Tiem nebija nekādas maiņas zīmes, jo viņu ražojumi tika tieši izmainīti pret citām līdzīgām vērtībām. Šīs republikas teokratiem bija grūtāks uzdevums nekā mūsu tautiešu kolonijas garīdzniekiem, ievērojot to, ka viņu pavalstnieki bija šīs zemes indiāņi, kam bija citas parašas, citi tikumi un kas runāja citu valodu.

Mūsu tautiešu kolonijā bija divi tūkstoši iedzīvotāju, kamēr tajā bija 30.000. Tomēr, kas attiecas uz šo iedzimto katechizēšanu, minētiem teokratiem nebija lielas grūtības, jo saskaņā ar šo indiāņu tradīcijām, Kristus māceklis Toms, ko viņi pazina kā „Pay Tuma“, jeb „Zuma“, esot viņus apmeklējis un tos uzvedis uz pareiza ceļa. Tuma esot paredzējis, ka viņu pēcnācēji ar laiku aizmirsīsot īsto ticību, bet tad pēc dažiem gadu simteņiem nāksot citi misionāri, kas lietošot krustu kā savas ticības simbolu, kurš būšot līdzīgs tam krustam, kuru Tuma esot vienmēr nesis sev līdzī kā ceļojuma zīli.

Kad šie indiāņi ieraudzīja pirmos jesuitus ar minēto simbolu, viņu pārsteigums un prieks bija neizsakāmi liels, un viņi labprātīgi tuvojās šiem misionāriem, lai tie tos mācītu, organizētu un vadītu pēc saviem labākiem ieskatiem.

Šīs republikas teritorija bija lielāka nekā Fran-

cija un Vācija kopā un tā pastāvēja 158 gadus. Tā tika varmācīgi iznīcināta no portugāļu un spāņu karaspēkiem. Liela daļa no šiem republikas iedzīvotājiem paglābās Paraguaļā, kur viņu pēcnācēji vēl līdz šai dienai runā savu mātes valodu visos gadījumos, izņemot oficiālos valsts aktus un svinības, kad tie lieto spāņu valodu.

Kā redzams, šie indiāņi bija kautrīgāki savās tradīcijās nekā mormoņi, kuri, atbalstoties uz izraktām zelta platēm 1827. g., apgalvo, ka pats Kristus esot kādu laiku dzīvojis un mācījis šinī kontinentā.

SVĒTAIS PADOMNIEKS

Tad nevaram atstāt nepieminētu vēl vienu koloniju, kuras absolūts valdnieks nebija profesionāls garīdznieks un kurš arī necentās iegūt nekādu ek-leziastisku tituli, bet kurš tika uzskatīts no viņa piekritējiem kā svēts padomnieks.

Šis „Svētais padomnieks“ bija fanātisma iemiesojums, ne tikai attiecībā uz reliģiju, bet arī uz politiku. Viņš neatzina ne pāvestu, nedz šīs zemes toreiz nesen proklamēto republiku.

Viņa dzīves veids daudz neatšķīrās no Jāņa Kristītāja un viņa ārējais izskats atgādināja mūsu modernos hipijus.

Šī „Svētā padomnieka“ prāts bija apmiglots ar fiksi ideju, kura viņu bija novedusi haotiskā gara staigānā. Vietējā valdība viņu uzskatīja kā psihopatu un meklēja to internēt zem psihiatru uzraudzības. Dažādu iemeslu dēļ tas tomēr neizdevās un tā viņš varēja brīvi turpināt savu iesākto gaitu.

Amerikāņi tādus sauc par „religious“ jeb „political cranks“ un mēdz tos izolēt no sabiedrības, lai to pasargātu no viņu iespaida.

No sākuma minētais „padomnieks“ bija pazemīgs, bet kad viņa piekritēju skaits vairojās, tad viņš palika pārdrošs un izaicinošs.

Viņa iemīļotais un gandrīz vienīgais temats bija pasaules gals, kuru viņš tēloja tik šausmīgās krāsās, ka viņa klausītāji tika baiļu pārņemti un sekoja viņam kā glābējam.

Tādu pašu metodi pielietoja Džons Veslejs (John Wesley) metodisma dibinātājs XVIII. g. s. beigās, kad viņa klausītāji dzirdot par pastardienas bries-

mām, no bailēm pieķērās pie baznīcas pilāriem.

Pasaules galu šis svētais padomnieks bija paredzējis uz 1900. g., taisni tad, kad mūsu tautieši sāka lielākos skaitļos ierasties šinī zemē.

Lai nodrošinātu savu stāvokli un pilnīgu neatkarību, šis „Padomnieks” nodibināja savu koloniju dziļi iekšzemē. Tas notika 28 gadus pirms mūsu atmodnieku kolonijas sākuma.

Mūsu atmodnieki nodibināja savu koloniju mūža mežā 21 kl. no dzelzceļa stacijas, bet „Sv. padomnieka” kolonija bija vēl tālāk iekšzemē. Tā bija 31 jūdži no tuvākās dzelzceļa stacijas un ne mūža mežā, bet ielejā, plašos ganību laukos. Šī „Sv. padomnieka” ceļš bija daudz garāks un varbūt vēl grūtāks nekā mūsu atmodniekiem, jo, lai sasniegtu minēto ieleju, tam bija jāiet gandrīz caur tuksnesi, kur saules tveicē un sausā bezlietus laikā bija tikai daži pusnokaltuši krūmi un kaktusi.

Neskatoties uz tādu tālumu un ceļa grūtībām, viņam sekoja 1500 piekritēju. Kad viņš bija sasniedzis savu „religio loci” jeb savu „svēto” zemi, tad izplēzdams rokas, viņš skaļā balsī paziņoja: „Tā vieta ir te.”

Mūsu atmodniekiem bija jāsaģādā lielus līdzekļus, lai iegūtu zemi savai kolonijai, bet „Svētam padomniekam” nebija nekādas raizes par zemes iegūšanu; viņš nevaicāja, kam viņa izredzētā ieleja pieder, viņš vienkārši to piesavināja kā brīvu mantu.

Vispirms, tur tika uzcelta lielā baznīca ar biezām akmeņu sienām, kas bija arī viņu cietoksnis. Drīz šīs kolonijas vārds tika pazīstams tuvu un tālu. Paši kolonisti to sauca par neuzvaramu „Belo Monte” un viņas valdnieku par neievainojamu „Svēto padomnieku”.

Ja mūsu atmodnieku kolonijas dibinātāji bija labākie pilsoņi, tad „Svētā padomnieka” galvenā centrā bija vissliktākie. Tur bija saplūduši indivīdi no viszemākiem sabiedrības slāņiem, starp kuriem valdīja

neaprobežots hetairisms, kas netika ne apkarots ne norāts.

Lai viņu skaits vairotos, tad „Svētais padomnieks“ izsūtīja savus piekritējus uz visu apkārtni, ar uzdevumu aicināt uz savu koloniju visus, kas vien tik vēlētos to apmeklēt un tur palikt, solidams tiem visādu labumus un pārpilnību, pilnu drošību un bezrūpību.

Viņš apgalvoja, ka pastardienā viņa kolonija tikšot saudzēta un ka tur neesot jāstrādā, jo tā esot svēta zeme, šķērsota ar upi, kur tekot piens lielos aumaļos un kuras krasti esot veidoti no salda „cus-cūz“ jeb kukuruzas tortēm.

Tāds aicinājums un izredze bija sevišķi pa prātam visādu šķiru noziedzniekiem, kā arī alkohola un nikotīna vergiem, kuri tad steigās uz to koloniju lielos baros.

Bija arī tādi, kas pārdeva savus īpašumus un nodeva saņemto „Sv. padomnieka svētnīcai“, paturdami sev tikai vienu „vintenu“ (piektā daļa no milreisa) no katra simta milreisu. Tādiem tika solītas visādas priekšrocības.

Nepagāja ilgs laiks, ka viņa „Svētā zeme“ pārvērtās par trūkuma un posta mājokli, kur katru dienu 8 līdz 9 no „Sv. padomnieka“ sekotājiem aizgāja aizsaulē.

Visi šīs kolonijas pamati sāka griļoties un nākamība viņiem rēgojās kā baiga, melna nakts.

Lai izbēgtu no pilnīga sabrukumu, „Sv. padomnieka“ piekritēji nolēma meklēt palīdzību fazendās, bet ne strādājot, kā to darīja mūsu atmodnieki. Tie bija apbruņoti un lielās grupās klejoja pa fazendām, kur tad tie bez atlīdzības apgādājās ar visu vajadzīgo. Viņu mutē skanēja stereotipēti svēti vārdi, bet krūtīs plosījās nevaldāms antagonisms.

Drīz šī kolonija izvērtās par draudiem visai apkārtni, tā kā valdība bija spiesta iejaukties un to izbeigt.

„Svētajam Padomniekam“ tagad bija divas alternatīvas — kapitulēt un padoties republikas likumiem jeb cīnīties. Viņš izvēlējās pēdējo un steidzīgi gatavojās aizstāvēt savu koloniju ar visiem spēkiem.

Tagad visa šī kolonija tika pārvērsta par plašu cietoksni, aizstāvēta ar armiju, kuras kareivu skaits sniedzās līdz 6000, un kuras virspavēlnieks bija „Sv. Padomnieks“.

Tajā armijā, kas līdzinājās aziātu ordai, bija sievietes un bērni — visi, kas varēja nest ieročus.

Starp tiem bija arī dezertieri, kas ieradās tur ar moderniem ieročiem un kas sagatavoja pārējos pret gaidāmo valdības uzbrukumu.

Šinī savādā armijā bija arī tādi, kuru fanātisma zvīņas nokrita no viņu acīm, tā kā tie sāka redzēt, kas tur notiek un paredzēt, kas drīzā laikā notiks.

Ar lielu risku dažiem izdevās koloniju atstāt un atgriezties normālā dzīvē.

Bahijas pavalsts mēģināja šos fanātiķus izklīdināt, kad vēl viņu skaits bija mazs un kad tie vēl nebija nodibinājuši savu koloniju, sūtot pret viņiem bruņotus spēkus. Šie bruņotie spēki bija samērā mazi, tā kā sadursmē ar minētiem fanātiķiem, tie tika pilnīgi iznīcināti. Pēc tam tika sūti lielāki spēki, bet tie pat neiebrauca cīņā.

Tagad šo cīņu uzņēmās visa republika, sūtīdama pret „Monte Belo Imperiju“ lielus kontingentus, cerēdama to bez sevišķām grūtībām uzvarēt.

Valdības karavīri uzskatīja „Monte Belo Imperiju“ kā niecīgu pretinieku. Izcīgi krievu kareiviem, karā pret Japānu 1904-1905. g., kad tie cerēja satriekt japāņus ar cepurēm. Vēsture mums stāsta, kas notika ar krievu karaspēku cīņā pret Japānu. Tādu pašu vilšanos pieredzēja šīs republikas karaspēks, jo pirmās trīs ekspedīcijas pret minēto „Imperiju“ tika pilnīgi iznīcinātas. Valdība tad sāka saprast, ka tai bija jācīnās pret ienaidnieku, kas, ar tik sīkstu pretošanos, atgādināja Palestinas zelotus,

kas turējās pretīm Romas lēģioniem līdz beidzamam vīram.

Tāda neveiksme satrauca republikas kara vadotus, kuru ausīs sāka skanēt, arvienu stiprāk, senās Romas cenzora Markus Kato (Marcus Cato) atkārtoti vārdi: „Delenda est Cartago“, tikai „Cartago“ vietā tie dzirdēja „Belo Monte“.

Mēs zinām, kas notika ar „Cartago“, kur akmens uz akmeņa nepalika pāri.

Tāds pat traģisks gals bija lemts „Svētā padomnieka“ kolonijai, kad, pēc 11 mēnešu sūras cīņas, tā beidzot tika, ar lielu pārspēku un smago artilēriju, pilnīgi sagrauta un burtiski noslaucīta no zemes virsas.

„Neievainojamā svētā padomnieka“ galva tika paturēta kā simboliska trofeja.

Šinī uzvarā republika zaudēja sešas reizes vairāk kritušo nekā otrā pasaules karā uz kaujas laukiem Itālijā.

Tagad minētās kolonijas vietā stāv pamests lielveģals, kas kā mēms liecinieks atgādina šo traģisko uzvaru.

PĀRSTEIDZOŠA ANALOĢIJA

Skatoties no ārpusē, „Svētā padomnieka“ kolonijai bija daudz kas līdzīgs ar mūsu atmodnieku koloniju, īpaši kas attiecās uz viņas sākumu, eschatoloģiju jeb nākošiem notikumiem. nošķiršanos no civilizētās pasaules, atšķiršanos no tradicionālās konfesijas, izredzēto zemi, tālumu iekšzemē, ceļa grūtībām, reliģisko entuziasmu, lūgšanas namiem, fiksū ideju, iemīlotu tematu, neatkarīgu „politisku“ organizāciju, vadību, svētiem vārdiem, solījumiem, arkadiju un sapņu pilīm, psihiskiem traucējumiem, palīdzību fazendās, lielo veļu kalnu un atkritējiem.

Šinī pārsteidzošas ārējās analogijas ziņā mūsu „atmodnieku“ kolonija varētu tikt uzskatīta kā „Svētā padomnieka“ kolonijas nemaldīga replika vai pat plagiāts, bet ja mēs lūkojamies tuvāk un vērojam viņas iekšējās vērtības, tad redzam, ka „Svētā padomnieka“ kolonija bija mūsu „atmodnieku“ kolonijas pilnīgs pretstats.

Par „Monte Belo Imperiju“ ir daudz rakstīts šinī zemē un beidzamā laikā tā ir pazīstama arī pasaules literatūrā.

Mūsu „atmodnieku“ kolonija ar savu augsto, ētisko limeni atgādina arī vienu Z. Amerikas koloniju, kas tika noorganizēta 1841. g.

Tās dibinātāji nāca no labākām sabiedrības aprindām, starp kuriem bija vairāki ievērojami domātāji un rakstnieki. Viņas galvenais organizētājs un vadonis bija Riplis (George Ripley), kas arī bija rakstnieks un domātājs.

Šī kolonija tika nodibināta Masačussetas pavalstī, 10 jūdzes no Bostonas, kas bija pazīstama kā

„Brook Farm“ jeb „Sociāla utopija“. Visa tā kolonija bija kopīpašums, kas ļoti līdzinājās mūsu „atmodnieku“ kopai, jo viņi centās, tāpat kā mūsu „atmodnieki“, uz garīgu attīstību un pilnību. Garīgs transcendentālisms bija viņu vadošā zvaigzne.

Šai kolonijai tomēr bija īss mūžs. Pēc trīs gadiem tā tika pārvērsta par Furieristu falanksu (Fourierist Phalanx), zaudējot ar to savu agrāko īpatnību, un beidzot tā tika nodota, tāpat kā mūsu „atmodnieku“ kopa, vienai reliģiskai organizācijai, kas tur ierīkoja bāreņu patversmi — „Martin Luther Orphan Home“.

Arī šī kolonija ir pazīstama pasaules literātūrā. Hotorns (Nathaniel Hawthorne), kas bija viens no šīs kolonijas dibinātājiem, apraksta tās notikumu norisi savā „Blithedale Romance“, ka arī Ralfs Emersons (Ralph Waldo Emerson), kas bija viens no minētās kolonijas cītīgiem apmeklētājiem un viesiem, to apraksta kā „nepārtrauktu pikniku“, kurā nevainīgs humors ir pārsvarā.

KO ZINĀTNE SAKA PAR PRAVIETOJUMIEM

Ka mūsu „atmodnieki“ pārcieta lielas grūtības mūža mežā ir patiesība, ko neviens nevar noliegt.

Tie pārcieta tādas grūtības pārliecībā un cerībā uz labākām dienām, apzinādamies, ka ateisma vara, kas gatavojās ielauzties mūsu dzimtenē, tiem vairs nedraudēja.

Tie paredzēja visas Baltijas tragēdiju pirms izeļošanas, kad tā vara vēl bija mūsu dzimtenes vārtos, kas bija devusi savu svinīgo solījumu nepārkāpt mūsu valsts robežas.

Šie mūsu tautieši bija līdzīgi putniem, kas atstāj savas lizdas labu laiku pirms ugunsgrēks vai kāda cita katastrofa tos iznīcina.

Kā šie „atmodnieki“ varēja tik gaiši paredzēt nākamos notikumus? Kā tie varēja saskatīt to, kas vēl nebija noticis objektīvā pasaulē? Šie ir jautājumi, uz kuriem modernā zinātne grib dot noteiktu atbildi.

Vairākas universitātes Eiropā un citos kontinentos atzīst, ka tādas parādības ir zinātniskās izmeklēšanas vērtas.

Pirmie nopietnie soļi šinī virzienā bija vēl nedroši un vāji. Tie sākās Anglijā, Francijā un Itālijā. Ievērojams franču zinātnieks prof. Richē, ar savu izsmēlošo darbu „La Metapsichique“, pļēved neskaitāmus piemērus, kurus mūsu zinātne nespēj izskaidrot. Tāpat Atkinsons, savā „Transcendental Psychology“, citē veselu rindu notikumu, kurus neviens nevar izskaidrot. Bet zinātnieki negrib atstāt šos notikumus neizskaidrotus. Sevišķi beidzamā laikā tie piegriež lielu vērību šiem jautājumiem un tos sistematiski studē īpašās laboratorijās.

Dažās universitātēs, īpaši Holandē, Ziemeļamerikā un Indijā, tādām studijām ir ierādīta noteikta vieta attiecīgos kurrikulos kā jaunai zinātnei, kura tiek saukta par parapsicholoģiju.

Bet neskatoties uz zinātnieku pūlēm un nopietnību, šī jaunā zinātne līdz šim neko nav izskaidrojusi un nav tikusi tālāk par faktu kompilāciju un komplicētu terminoloģiju. Tāda neveiksme ir izskaidrojama ar to, ka laboratorijas metodes un instrumenti, kas būtu svarīgi priekš eksaktām un eksperimentālām zinātnēm, ir pilnīgi nederīgi priekš parapsicholoģijas. Parapsicholoģija neietilpst nevienā zinātņu grupā; tā nav ne eksakta, nedz spekulatīva. Tā stāv atsevišķi pati par sevi. Tai ir citi likumi, un pie tādiem likumiem un viņas problēmu atrisināšanas ir cita pieeja.

Tai nav nekas kopīgs ar masu vibrāciju, kodolu enerģiju, elektro-magnetismu un spēku. Tā neietilpst nevienā Aristoteļa nedz Kanta kategorijā. Tā stāv augstāk par fizikas, ķīmijas un psiholoģijas realitātēm. Tā stāv ārā no telpas un laika. Tāda transcendentāla stāvokļa priekšā mūsu intelekts ir pilnīgi nevarīgs. Tas gan var tam tuvojies, to novērot un ieiet ar to sakaros, bet nespēj to aptvērt.

MŪSU TAUTAS IZTURĪBAS UN STIPRUMA NOSLĒPUMS

Mūsu tauta ir maza skaitļos, un tie, kas liek pārāk lielu svaru uz kvantitāti, atrod, ka tā ir niecīga un nenožīmīga. Tāda pārliecība tomēr neatbilst patiesībai. Tāds apgalvojums ir krasa nezināšanas zīme.

Mūsu ķermenī ir iekšējo sekrēciju dziedzeri, kas lieluma ziņā ir niecīgi un neievērojami, salīdzinot ar citiem orgāniem un locekļiem. Bet ja mēs iedziļinājamies šinī jautājumā, tad tāds spriedums paliek kaunā, jo nākam pie slēdziena, ka šie mazi dziedzeri, kas pirnā acumirkli izliekas mazvērtīgi jeb pavisam nevērtīgi viņu mazā tilpuma dēļ, ir taisni tie, kas iespaido pasauli.

Šie mazi dziedzeri, kas ietekmē mūsu ķermeni un noteic viņa struktūru, norobežo mūsu augumu, paasina vai notrulina mūsu jūtas un prātu, uztur elpošanas metabolismu, asins spiedienu, pulsa pukstieni un pamazina nogurumu, ir gandrīz nepazīstami lielām ļaužu masām. Tās nemaz nezina, pat nenojauš, ka tādi dziedzeri ir. Tikai biologi, fiziologi un citi zinātnieki tos pēdējā laikā daudz maz pazīst un pētī ar lielu sajūsmu.

Šī mazā novirzīšanās bija nepieciešama analogija, lai labāk saprastu mūsu pašu ļautu un viņas nozīmi tautu saimē.

Mūsu tauta un pārējie baltieši cilvēcē, starp lielām tautām, ir it kā mazi dziedzeri, kuri ir maz pazīstami un dažās pasaules malās pavisam nepazīstami jeb nepareizi pazīstami. Tikai ģeogrāfiem, vēsturniekiem, filologiem un diplomātiem mūsu tauta nav sveša. Pēc otrā pasaules kara šī glezna ir pie-

nēmusi citu nokrāsu. Mūsu labākie un dzīvākie pilsoņi tika izkaisīti pa visu pasauli. Varam sacīt, ka gandrīz nav tādas vietas, kur mūsu tautieši nebūtu. Tie ir visās trijās Amerikās, sākot no Aļaskas līdz Patagonijai, visā Eiropā un Āzijā, kā arī pārējos kontinentos. Bez tam, tie ir visos amatos un arodos kā redzami, spējīgi un priekšzīmīgi darbinieki. Viņi ir augsti vērtēti citu tautu vidū kā centīgi, godīgi un derīgi pilsoņi. Viņu klātnība ir jūtama visur, kur tie atrodas. Viņu iespaids izpaužas visās nozarēs. Sevišķi Z. Amerikas, Kanadas un Austrālijas universitātēs un koledžās tos labi pazīst kā neparasti spējīgus studentus, kuri nereti paliek šinīs izglītības iestādēs kā mācības spēki. Daži no mūsu tautiešiem ir sasnieguši augstu sabiedrisku stāvokli, un viņu vidū ir armijas un kara flotes virsnieki, kā arī diplomāti un pat kandidāti uz politiskiem posteņiem kongresos un parlamentos.

Tādiem panākumiem ir zināms pamats. Šis pamats ir visiem zināms, bet tā kā tas ir neredzams kā visi citi principi, tad mēs par to maz domājam un pat nereti gluži aizmirstam.

Ja mēs vērojam mūsu tautu un meklējam viņā šo panākumu cēloni, ja mēs pētām viņas psiholoģiju, viņas gara stāvokli un viņas nostāju pret iekšējās un ārējās dzīves problēmām, tad nākam pie slēdziena, ka mūsu tautas lielākais vairums nav vienaldzīgs pret šīm problēmām, un šo nostāju varam uzskatīt kā pavedienu tālākiem novērojumiem.

MŪSU TAUTA NAV VIENALDZĪGA

Vienaldzība ir pelēkās krāsas vidus līnija ar vidējo spožumu. Tā ir bīstama līnija. Tā ir krīzes robežlīnija, kas stāv krustceļos. Tā stāv starp pilnību un tukšumu, starp pozitīvo un negatīvo, starp liksmi un apatiju. Tā pati par sevi nav nekas. Matēmatikā to sauc par nulli un reliģijā par remdenību.

Tie, kas stāv uz šīs līnijas, stāv uz dzīvības un nāves sliekšņa. Tie nepārtrauc savas mūža dienas, bet dzīve tiem ir pelēka un nepievilcīga un tie paņemas to kā nepieciešamu, grūtu nastu. Šai līnijai nav plašuma. Viens solis pa kreisi tos padara parārdniekus ar negatīvām kvantitātēm.

Šī neitrālā krāsa tad sāk zaudēt savu vidējo spožumu un virzīties uz vakara pusi, kur tumšais elements jau ir pārsvarā. Pirmās sekas šīnī trūkumā ir nesaticība, kur humoram nav vietas. Tie sāk zaudēt pievilcīgu stilu un dot faktiem burtisku nozīmi. Tie ienīst visu un visus, izņemot sevi pašu. Tie vērs pārmērīgu uzmanību uz sevi pašu, uzskatīdami sevi kā pilnīgu un labu un visus citus kā ļaunus un nederīgus. Viņu drūmais skats un sarauktā pierē neizteic nopietnību, bet neatbildīgu vieglprātību un cietsirdību. Ja tie sper vēl vienu soli pa kreisi, tad tie krīt nedrošības sajūtas nagos, kas izvēršas par nedibinātām bailēm. Ja tie turpina ceļu tajā virzienā, tad pie bailēm pievienojas dziļas skumjas, apatija un izmisums. Tie, kas novirzās pa kreisi, zaudē ne tikai novērtēšanas spējas un apbrīnošanas sajūtu, kas izteicas priekā un cerībā, bet tad arī visas viņu draudzības saites sāk irt un top sarautas. Viņu cerības ziedi birst pirms uzplaukša-

nas. Arī prāts tiem aptumšojas. No gudrības spožuma tie slīd viltības un neprātības dūņās un no turienes tie slīgst ārprāta tumsā. No konservātivismā tie kriet ārdītāju un postītāju rindās. Viņu iekšķīgais cilvēks ir sasalis un viņu ārējā seja ir satīngusi un atbaidoša. Tie kustas kā pusdzīvi — bez gribas, bez saprašanas. Viņu stāvoklis ir patiešām nožēlojams. Senie grieķi tādu stāvokli apzīmēja ar vārdu „hades“ jeb vietu tumsā un baigā apakšzemes valstī. Slavenais itāļu dzejnieks Dante tādus ceļiniekus brīdināja ar uzrakstu virs šī bēdīgā stāvokļa ieejas: „Aizmirstiet visas cerības jūs, kas ejiet caur šiem vārtiem.“

Bet tiem, kas vienaldzībai pagriež muguru un soļo uz labo pusi jeb uz augšu, tiem dzīve parādās gaišās krāsās. Tie jūtas pilni ar prieku un cerību. Šiem konservātīvisms ir kā bāze konstruktīvam progresam, un ja tie soļo vēl tālāk, tad viņi tiek apgaismoti ar radošu garu, kas tos padara par autoritātēm pēcnācējiem. Viņu dzīve zaudē tumšo elementu un top krāsaina ar skaistām variācijām un pilnu saturu, kas izpaužas lielā spožumā.

Ja mēs atgriežamies pie mūsu tautiešiem, kas te ieceļojuši trijos laikmetos, tad varam sacīt, ka šie brašie tautieši ir gaiši pierādījuši savu īpatnējo nostāju pret dzīves jautājumiem. Viņu labklājība mums nes neapšaubāmu liecību par viņu norūdīto raksturu un pozitīvām īpašībām.

Šī labklājība mums ir redzama ne tikai materiālā ziņā, bet arī attiecībā uz viņu fizisko cilvēku, viņu morāli, intelektu un garu. Viņu dzīve ir būvēta uz principiem, kurus viņu priekšteči jau bija mācījušies un pielietojuši tūkstošiem gadu. Ja mēs griežam skatīeru uz vēsturiskiem notikumiem, tad varam tikai brīnīties par viņu stiprumu un izturību visos politiskos, saimnieciskos un sabiedriskos negaisos. To pašu varam sacīt par mūsu tautiešiem citās zemēs, kur tie ved priekšzīmīgu dzīvi starp citām tautām.

Arī mūsu dzimtenē palikušie tautieši ir pierādījuši savu sīksto izturību un dzīves gudrību. Viņu dzīves standarts, cik zināms, ir trīs reizes augstāks nekā pārējās viņu māsu republikās.

Mūsu tautas druvā ir arī tukšas vārpas un viņas klētis ir arī tukši trauki, kuru īpatnējais skaļums liecina par viņu tukšumu. Uz viņas kloniem ir arī pelavas, bet mēs tās varam ignorēt un paiet visam tam garām. Mūsu uzmanību ir jāgriež uz mūsu tautas kodolu, kas ir stiprs un nesabojāts. Šī veselā kodola sastāvdaļas — iniciatīva, neatlaidība, pacietība, dzīves gudrība, drosme un izturība visos rūgtos piedzīvojumos un dzīves viesuļos ir kondicionētas īpašības. Viņas izkustu un iznīktu, ja tām nebūtu saknes, kas kā ciets pamats tās uztur dzīvas. Šis pamats ir neredzama substance, kas mums ir pazīstama no seniem laikiem un ko mēs saucam par labvēlību jeb labsirdību, kuras otrā puse ir labprātība un kas izpaužas sintezē kā labdarība. Šī labdarība uztur mūsu patiesības apziņu dzīvu. Labprātība un labsirdība ir kosmiskā mīlestība. Tā ir kā saule, kas dod savu siltumu, gaismu un iekšējo enerģiju. Labsirdība nepazīst ienaidu. Viņas klātbūtnē mūsu domas netiek sakropļotas un jūtas netiek sarūgtinātas.

Mūsu tauta jau no dziļas senatnes ir veltījusi sevišķu uzmanību šādam principam un visā nopietnībā sekojusi viņa likumiem.

Tāda pozitīva nostāja izskaidro mūsu tautas stipruma un izturības noslēpumu.

Novērojot mūsu tautas ierosu un rosīgumu, viņas novērtēšanas spējas un apbrīnošanas sajūsmu, viņas drošsirdību tumšās nedienās, viņas nostāju pret dzīves jautājumiem, viņas tieksmi un dzīves veidu, varam spriest, ka tā staigā virs vienaldzības līnijas ar patiesības apziņu, kas tiek uzturēta dzīva ar darbiem. Šie darbi ir pozitīvi un konstruktīvi. Tie ir vadīti no gudrības jeb apgaismota prāta, kas

dod mājienu un norāda virzienu. Dažreiz šis virziens nav nekas cits kā agrākā virziena maiņa, kas uzved uz pareiza ceļa. Šis ceļš ne vienmēr ir viegls, bet mūsu tauta ir no seniem laikiem novērojusi un no piedzīvojumiem mācījusies, ka grūta darba nopelns ir salda atpūta. Mūsu valdība šo patiesību iegravēja latīņu valodā „Triju Zvaigžņu Ordenī“ — „Per aspera ad astra“, t. i. caur grūtiem ceļiem sasniedzam zvaigznes.

Mūsu tauta dzīvo tagadnē, kas ir visvērtīgākais laiks. Pat mūsu studenti šo laiku novērtē kā svarīgāko, sākot „Gaudeamus igitur“ mūsu valodā ar „šodien“.

Mūsu tauta dzied. Tā dzied uz darbu iedama un no darba pārnākdama. Tā dzied satikšanās un šķiršanās brīžos. Arī mūsu valsts himna par to mums atgādina. Tāda parādība ir iekšējās bagātības zīme, kas ir ražīga un radoša un kas uztur mūsu tautas garu dzīvu un nesalauztu visos dzīves sāpīgos pārdzīvojumos un grūtībās.

DAINAS UN SVĒTĀ GRĀMATA

Praktiskā dzīvē mūsu tauta māk klausīties. Tā klausās agrā bērnībā mātes pamācību, tā klausās lūgšanas namos, pamatskolās, vidusskolās un augstskolās. Lūgšanas namos mūsu tauta dzird ne tikai kaut ko jaunu, bet arī to, ko tā jau labi zina, kas tur tai tiek nemītīgi atgādināts, lai tie augstie principi jeb labā pamācība jo dziļi iespiestos viņas apziņā un tiktu pielietoti ikdienišķā dzīvē.

Pirms XI. g. s. mūsu tautai vēl nebija lūgšanas namu, bet tā klausījās zem klajas debess, zem simtgadīgiem ozoliem savas pamācošās dainas, nereti dziedātas un ar koka lēm pavadītas. Šīs dainas bija mūsu senču „vēdas“ jeb skaidrāk sakot „Rig-veda“, kas tiem rādīja pareizu ceļu viņu iekšējā un sabiedriskā dzīvē.

Godīgums un taisnības apziņa bija viņu raksturīgākie principi. Goda vārds un solījumi tika svēti pildīti.

Taisnas domas, gleznas jūtas, laipni vārdi un labi darbi bija dainu pamatmācība.

Dainas arī mācīja, kas notiek, ja to principus neievēro un pārgalvīgi pārkāpj.

Tāda mācība ir jo sevišķi svarīga. Modernā psiholoģija norāda, kas ar mūsu psihi notiek, ja mēs apzinādamies runājam nepatiesību un daram netaisnību.

Mūsu tauta ir arī liela lasītāja, kā to liecina statistika. Jau 1938. g. tā stāvēja otrā vietā pasaulē attiecībā uz grāmatu īpašumu „per capita“ un ceturtnā vietā attiecībā uz grāmatu iespēšanu.

Pagājušā gadu simteņa beigās vēl bija daži no mūsu senčiem, kas nevarēja izteikt savas domas

rakstiski, bet gandrīz nebija tādu, kas neprastu lasīt. Mūsu tautieši jau sāka lasīt vairāk nekā trīs simts gadus atpakaļ, bet toreiz visa viņu bibliotēka bija vienā sējumā, kuru tie sauca par „Svēto Grāmatu”. Tā tika glabāta goda vietā un nekad netika apklāta ar putekļiem. Tie to lasīja vakaros pie skalu gaismiņas un rītos austošas saules gaismā. Šinī „Svētā Grāmatā” tie atrada daudz ko līdzīgu ar dainām, kas viņus bija mācījušas daudz laba jau no seniem laikiem.

Tā tad tiem bija divi avoti, no kuriem tie varēja smelties dzīves gudrību — tradicionālās dainas un Svētā Grāmata, kas patiesībā bija daudzas grāmatas vienā sējumā.

Šie avoti tos mudināja uz labu, lai tos uzturētu tikumiski un garīgi dzīvus.

Mūsu tautieši nepalika tikai klausītāji un lasītāji. Tie pielietoja piesavinātās zināšanas dzīvē. Tie to pierādīja ar drošsirdību un nopietnību. Tie nebēga no grūtībām nedz pienākumu pildīšanas. Tie gāja pretīm problēmām un tās atrisināja. Un kad neattaisnojams gurdenums un kūtrums tos sāka vajāt, tad viņu ausis skanēja pamācoši vārdi, kas nāca no abiem avotiem.

Tādi vārdi tos stiprināja un iedrošināja turpināt savas ikdienišķās gaitas, kas beidzot tiem sagādāja pilnu uzvaru.

KĀDS VĀRDS PAR PRESI

Un beidzot, gribu sacīt kādu vārdu par presi.

Prese ir vara. Pirms pirmā pasaules kara mūsu zemes lodes politiskais līdzsvars tika uzturēts no sešām lielvalstīm, kuru rīcībā bija lieli bruņoti spēki. Tās bija sešas pasaules varas. Bez šīm varām bija vēl septītā vara, un tā bija prese.

Pēc pirmā pasaules kara gandrīz visas no minētām sešām lielvalstīm zaudēja noteikšanu starptautiskā politikā jeb tā viņām bija jūtami ierobežota, kamēr prese, kā septītā vara, vēl šodien pastāv savā vietā un uztur savu atbildīgo stāvokli.

Ja prese ieņem tādu atbildīgu stāvokli, tad tiem, kas lieto šo varu, ir jābūt uzmanīgiem. Presei nav tiešā rīcībā ne armijas, ne flotes, bet netieši tā kontrolē visus pasaules bruņotos spēkus. Ja prese pieņem karu, tad tāds karš starp mums ir zināms kā aukstais karš, kura sprāgstviela ir idejas un kura lādiņi ir vārdi un termini. Šie lādiņi tiek raidīti tuvu un tālu, ar loģiku, dialektiku, polemiku, kazuistiku un citiem veidiem, un šīs cīņas rezultāts atkarājas no pretinieka reaģēšanas spējām, kas var novest vai nu pie karstā kara jeb miera.

Preses cīņas lauks ir visa pasaule. Tā cīnās pilsetās un uz laukiem, valsts galvu pilis un ministru kabinetos, starp izglītotiem un neizglītotiem, starp bagātiem un trūcīgiem, starp reliģioziem un ateistiem.

Mutiskam vārdam ir īsa dzīvība. Tā simbols izkūst tiklīdz tas ir izrunāts, un no viņa paliek tikai ideja, kas var tikt uztverta jeb neuztverta.

Preses vārdam ir paliekama nozīme; tas tiek redzēts un no neredzīgiem taustīts. Mutisks vārds

pieder pie tradīcijas, kam piemīt skepticisma dīgļi un nokrāsa. Rakstīts jeb iespiests vārds ir vēstures un hronikas pamats un tiek glabāts bibliotēkās.

Pasaules lielākie domātāji, kā Pitagors, Sokrats un citi, lietoja tikai mutiskus vārdus, kas mums būtu zuduši, ja viņiem nebūtu bijuši mācekļi, kas tos uzrakstītu.

Prese var celt un gāst. Tā ceļ un gāž valdniekus, tā groza jeb maina režīmus. Tā veido sabiedrības domas un uzskatus, tā iespaido mākslu un reliģiju.

Nemot vērā tādu varu, presei ir jābūt nopietnai. Tā nevar būt vieglprātīga, nedz maldinoša.

Jūtos pagodināts būt pie jums šīnī vakarā un apsveikt jauno preses biedrību. Šīs biedrības svēts uzdevums ir cīnīties pret maldugunīm. Mūsu tauta nereti ir apgaismota nepareizā gaismā un krāsās. Viņas vēsture ir dažās valstīs sagrozīta, un sakropļota; viņas valoda nepareizi klasificēta.

Mums tomēr ir lielāka iespējamība kā jebkad, darīt zināmu mūsu tēviju visā pasaulē istā gaismā. Mūsu rakstniekiem, dzejniekiem un žurnālistiem ir plaša iespējamība izpaust savas idejas ne tikai mūsu mātes valodā, bet arī citās valodās un tā, pamazām, ievest mūsu tautu citu tautu kopībā.

Šī preses kopa pastāvēs savos uzdevumu augstumos, ja tā apzinīgi pildīs savu pienākumu, ja tā spēs iespaidīgi apgaismot mūsu dzimtenes problēmas, lai tās tiktu drīzumā taisnīgi atrisinātas, neatlaidīgi turoties pie atzītiem preses ētiskiem principiem.

PIELIKUMS

DAŽI PERSONU VĀRDI

- PROF. KĀRLIS BALODIS — kas bija ierosinājis mūsu tautiešus izceļot uz Brazīliju pagājušā gadu simteņa beigās.
- JŪLIJS MALVESS — viens no pirmā posma ieceļotājiem, Brazīlijas pirmā latv. laikraksta redaktors. Viņš bija orientējis atmodniekus par zemes iegūšanu kolonijas dibināšanai mūža mežā.
- RŪDOLFS FRITZSONS — Arejas muižas īpašnieks Sanpaulas pavalstī. Pirmā posma ieceļotājs, kurš deva lietišķus padomus jaunieceļotājiem.
- ERNESTS ARAJUMS, ALEKSANDRS ARAJUMS, OSKARS ARAJUMS, kā arī STRĒLNIEKA, PETERLEVICA un KĀRKLA ģimenes locekļi Nova Odesā, bija ļoti izpalīdzīgi otrā cikla ieceļotājiem.
- ŽANIS SPROĢIS un A. LIEKNIŅŠ — zobārsti Nova Odesā, bija vienmēr gatavi izpalīdzēt otrā posma ieceļotājiem.
- DR. J. A. FREIJS — bij. Rīgas baptistu teol. semināra direktors un kons. baptistu vadonis un Triju Zvaigžņu Ordeņa komendators.
- Dr. J. INČIS — bij. Rīgas Mateus baptistu draudzes mācītājs un atmodnieku galvenais vadonis.
- ANDREJS KĻAVIŅŠ — bij. Krustpils dzelzceļa stacijas depo priekšnieks. Palmas organizētājs un vadītājs.
- JĀNIS KRŪMIŅŠ — viens no Palmas priekšniekiem.

- ALFREDS BEDIKS — bij. Latv. Valsts Prezidenta pils elektrotehniķis un viens no Vārpas organizētājiem. Tagad rūpnieks Sanpaulas pavalstī.
- V. GRĪNBERGS — Kalnu pilsētas „Monte Verde” dibinātājs.
- J. AUGSTROZE — Viens no Vārpas izcilus darbiniekiem. Tagad zobārsts un mācītājs.
- K. GRIGOROVICŠ — bij. Latv. Universitātes students un kādreizējais Latv. Izglītības Ministrijas darbinieks. Apdāvināts un iecienīts runātājs. Tagadējais krievu baptistu draudzes mācītājs, Sanpaulā.
- EMMA SAULĪTE — Vārpas ievērojama soliste, izglītojusēs Pēterpilī.
- KALŪPNIEKU ĢIMENE — vieni no pirmiem neapmierinātiem, kas atstāja Vārpu un ierīkojās Arejas muižas tuvumā, Sanpaulas pavalstī.
- J. SIERIŅŠ — bij. Jēkabpils pilsētas galva; rūpnieks. Viens no Vārpas dibinātājiem.
- P. FOKROTS un O. VĒBERS — iespaidīgi atmodas veicinātāji.
- A. KRŪMIŅŠ — latgalietis, bij. Trepmuižas baptistu draudzes loceklis, Vilciņos, kurš bija nosūtījis uz Latviju datus par Vārpas koloniju.
- LAZARO — Vārpā izaudzīnāts melnais, kas runā latviski bez akcenta.
- JŪLIJS LĀCIS — „Mūža meža maldi” autors
- RANIERI MAZSILĒ — bij. Braz. Valsts Prezidents, Vārpas kaimiņš.
- DOM PEDRO II — bij. Brazīlijas Monarchs, kas veicināja amerikāņu kolonizāciju.

DAŽI VIETU NOSAUKUMI

VĀRPA — atmodnieku kolonija Sanpaulas pavalstī, 21 klm. no Sapezāles (uz Sorokabanas dzelzceļa maza stacija).

PALMA — Vārpas novads.

NOVA ODESA — pirmo ieceļotāju kolonija Sanpaulas pavalstī.

URUBISĪ — pirmo ieceļotāju kolonija S. Catarinas pavalstī.

RIO NOVO — pirmo ieceļotāju kolonija S. Catarinas pavalstī.

RIO MĀE-LUZIA — pirmo ieceļotāju kolonija S. Catarinas pavalstī.

IŽUI — pirmo ieceļotāju kolonija Rio Grande do Sul pavalstī.

VILLA AMERICANA — tagadējā AMERICANA — amerikāņu kolonija Sanpaulas pavalstī, kurā dzīvo vairāk mūsu tautiešu nekā amerikāņu.

SÃO LORENÇO — kalnu pilsēta Minas Gerais pavalstī, kurā ir braziliešu „atmodnieku” galvenais centrs — „Soc. Bras. de Eubiose”.

SÃO MIGUEL DAS MISSÕES — Guarani republikas adm. centrs (1610-1768), jeb galvas pilsēta. Šīs republikas indiāņi „guarani”, saskaņā ar viņu tradīcijām, apgalvoja, ka Kristus mācekļi Toms esot kādu laiku dzīvojis pie viņiem un tos uzvedis uz pareiza ceļa.

BELLO MONTE jeb CANUDOS — Sv. padomnieka kolonija Bahias pavalstī.

QUEIMADAS dzelzceļa stacija, kura atrodas 31 jūdzes no Sv. padomnieka kolonijas.

S A T U R S

Priekšvārds	3
Ievadam	7

I daļa

Pirmie ieceļotāji	9
Otrie ieceļotāji	11
Otrā cikla ieceļotāju reliģiskie uzskati	13
Jauna ideoloģija	14
Polemika teoloģijas laukā	16
Valdība pret atmodnieku izceļošanu	18
Atmodnieku morāliskais līmenis	19

II daļa

Exodus	20
Via crucis	21
Sagrautas sapņu pils	22
Ātri augošā nekropole	23
Pirmais lūzums	24
Nepiedodamas kļūdas	25
Nepareizs spriedums	26
Pārsteidzošs novirziens	27
Kafijas plantācijās	28
No fazendām pārnākdami	31
„Autonoma republika“ mūža mežā	32
Kolonijas uzplaukšana	33

III daļa

Atkusnis	34
Graudi sāk birt	36
Pirmo ieceļotāju līdzcietība	39
Neiecietība	40
Istie atmodnieki	42
Neistie atmodnieki	43
Ievērojami rūpnieki	44
Dienvidamerikas „Tobago“	45
Lāča pakalpojums	48

IV daļa

Baltiešu „Diaspora“	50
Ārzemnieku spriedumi	53
Šīs zemes „atmodnieki“	55
Eldorado	59
Viena cita republika	61
Svētais padomnieks	63
Pārsteidzoša analogija	68
Ko zinātne saka par pravietojumiem	70

V daļa

Mūsu tautas izturības un stipruma noslēpums	72
Mūsu tauta nav vienaldzīga	74
Dainas un Svētā Grāmata	78
Kāds vārds par presi	80

Pielikums

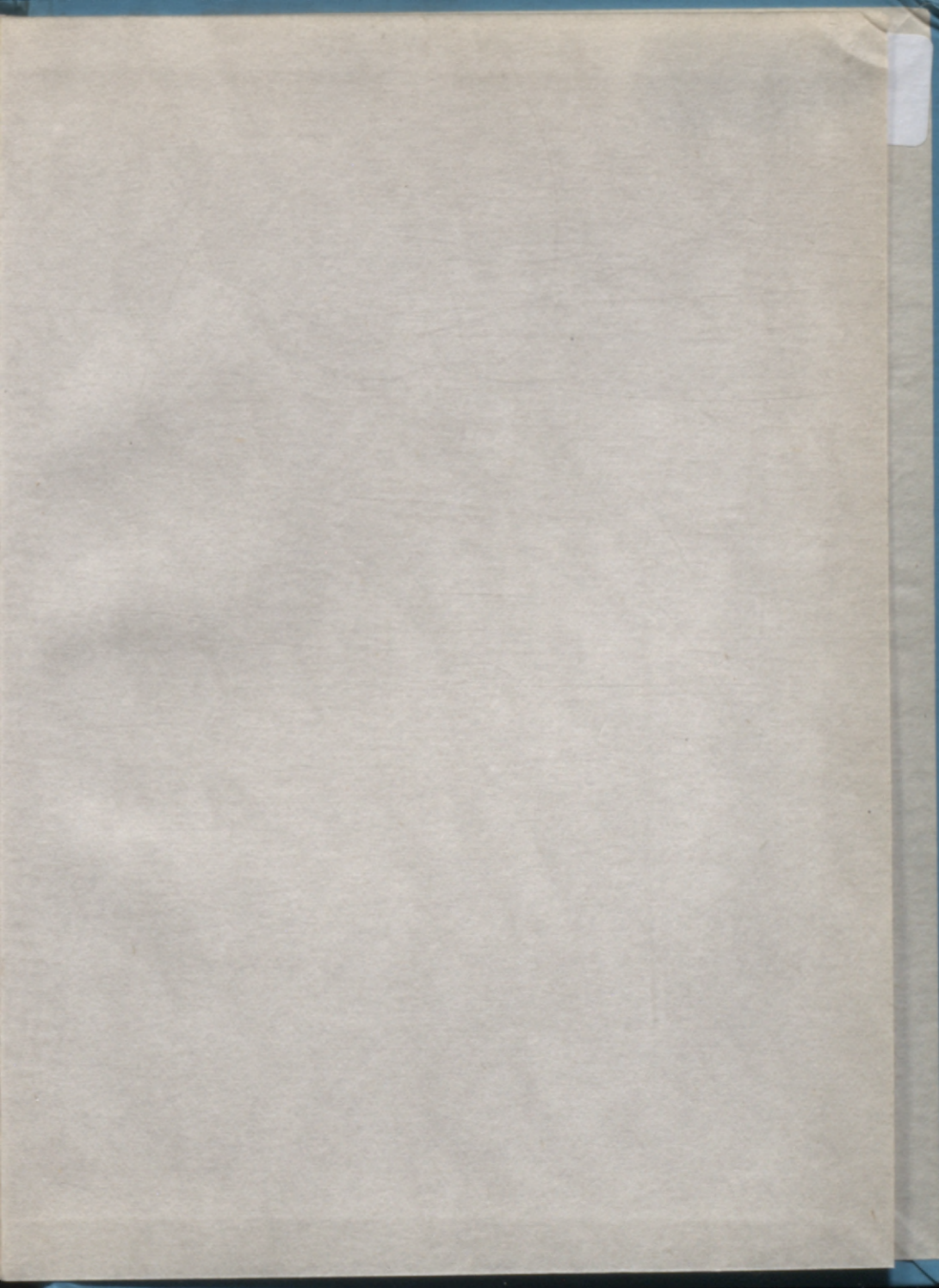
Daži personu vārdi	83
Daži vietu nosaukumi	85

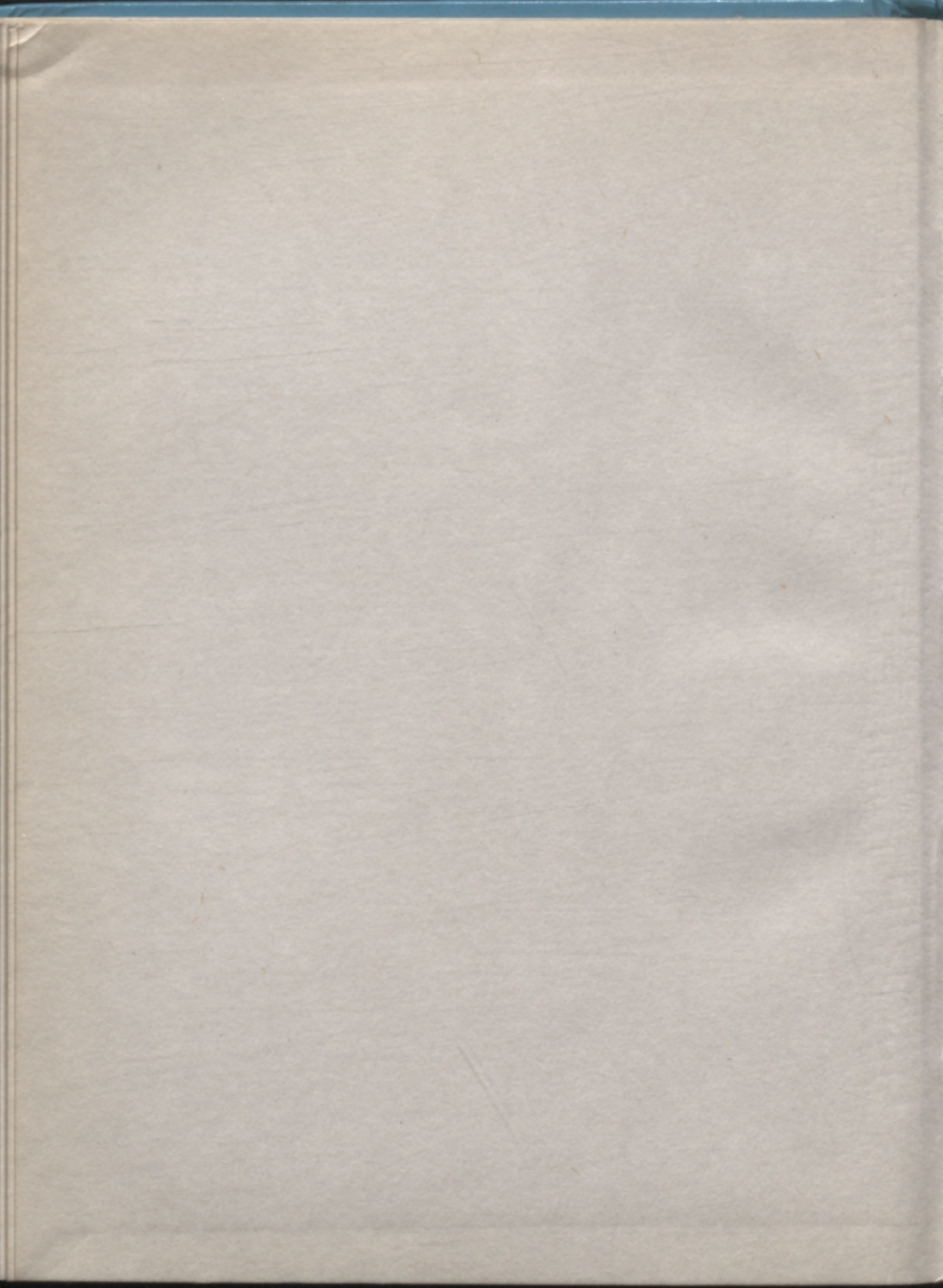
Ievērotās iespieduma kļūdas:

- 15. lpp. 4. rindā no apakšas: vārda „Tanleru“ vietā jābūt „Tauleru“.
- 25. lpp. 16. rindā no augšas: vārda „logikā“ vietā jābūt „logistikā“ un 8. rindā no apakšas: „logikas“ vietā jābūt „logistikas“.
- 40. lpp. 16. rindā no augšas: vārda „represijas“ vietā jābūt „represalijas“.
- 56. lpp. 4. rindā no augšas: vārda „Oheopsa“ vietā jābūt „Heopsa“.
- 57. lpp. 1. rindā no apakšas: vārda „kapuzi“ vietā jābūt „kafuzi“.
- 59. lpp. 15. rindā no augšas: vārda „Roleigh“ vietā jābūt „Raleigh“.
- 75. lpp. 18. rindā no apakšas: vārda „saturu“ vietā jābūt „satureciju“.

Levitt's Testimony 1962

1. For a period of several years, "Levitt" visited "Levitt's" home.
2. For a period of several years, "Levitt" visited "Levitt's" home.
3. For a period of several years, "Levitt" visited "Levitt's" home.
4. For a period of several years, "Levitt" visited "Levitt's" home.
5. For a period of several years, "Levitt" visited "Levitt's" home.
6. For a period of several years, "Levitt" visited "Levitt's" home.
7. For a period of several years, "Levitt" visited "Levitt's" home.
8. For a period of several years, "Levitt" visited "Levitt's" home.
9. For a period of several years, "Levitt" visited "Levitt's" home.
10. For a period of several years, "Levitt" visited "Levitt's" home.

18.-

LATVIJAS NACIONĀLA BIBLIOTĒKA

0306118931

